

MINÄ OSANA YHTEISÖÄ

Toimintapaketti Vaalijalan kuntoutuskeskuksen
kristillisen nuortenillan käyttöön

Tuomo Kallio & Mikko Silvennoinen
Opinnäytetyö, syksy 2009
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Itä Pieksämäki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kallio, Tuomo & Silvennoinen, Mikko.

Minä osana yhteisöä – Toimintapaketti Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisen nuortenillan käyttöön. Pieksämäki, syksy 2009. 78s., 6 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella elämyspedagogiikkaan, toimintakokemusmenetelmiin ja kymmeneen käskyyn perustuva toimintapaketti Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisen nuortenillan käyttöön. Toimintapaketin tavoite oli kasvattaa nuorten itsetuntoa ja auttaa heitä näkemään oma ja muiden ihmisten arvo maailmassa, jossa elämme.

Toimintapaketin kuudesta toimintakerrasta kaksi ensimmäistä toteutettiin Vaalijalassa, siten että niistä saatiin palaute, joka antoi mahdollisuuden hioa lopuista toimintakerroista mahdollisimman hyvin kohdetta palvelevia. Palaute oli enimmäkseen kiitettävää. Kiitosta sai osakseen monipuoliset konkretiaan perustuvat menetelmät, jotka eivät rasittaneet nuoria liiaksi. Palautteen mukaan toisen toimintakerran teema oli ollut liian vaikea nuorten sisäistettäväksi. Vaalijalan puolesta toivottiin tulevilta illoilta siis konkretiaa ja yksinkertaisia teemoja.

Toimintapakettiamme tarjotaan jatkossa myös muille kehitysvammaistyön sektoreille. Suurella todennäköisyydellä toimintapakettia tullaan käyttämään ainakin allekirjoittaneiden toimesta, suoraan tai muokattuna.

Asiasanat: kehitysvammaisuus, elämyspedagogiikka, toimintakokemusmenetelmä, kymmenen käskyä, kirkon kehitysvammaistyö

ABSTRACT

Kallio, Tuomo and Silvennoinen, Mikko

Me, as a Part of Community – Action-package for the use of Christian Youth Work in Vaalijala.

78 p., 6 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2009.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services

The objective of this thesis was to plan an action-package for the use of Christian Youth Work in Vaalijala. The action-package bases on experiential education, learning through experience –method and the Ten Commandments. The intention of the action package was to increase the self-esteem of the developmentally disabled youngsters who live in the Vaalijala rehabilitation centre.

The action-package consists of six occasions from which two are already kept. From these two occasions some feedback is given. This feedback gave the chance to fix the rest of the occasions, so that they would work as well as possible for the target group. The feedback was mostly commendable. The methods in the occasions were sufficiently versatile and concrete. They also didn't strain youngsters too much. The theme of the other occasion was little too hard to understand for some of the youngsters. Shortly expressed Vaalijala hopes for versatile, concrete and sufficiently simple methods for the following occasions.

The action-package is planned to be offered for different sectors of work with developmentally disabled people. Chances are quite good that the action-package will get users also outside of Vaalijala, at least the writers of this thesis are going to adopt the package, just as it is or lightly modified.

Keywords: developmental disability, experiential education, learning through experience –method, the Ten Commandments, church work with developmentally disabled people

SISÄLLYS

1 HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	6
2 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA	8
2.1 Hahnilainen elämyspedagogiikka	8
2.2 Seikkailusta elämyksiin	9
3 TOIMINTAKOKEMUSMENETELMÄT	10
3.1 Toimintakokemusmenetelmien synty	10
3.2 Ryhmät ja vaiheet toimintakokemusmenetelmissä	10
3.3 Turvallisuus ja omaksi itseksi tuleminen	12
4 KEHITYSVAMMAISUUS	13
4.1 Kehitysvammaisuuden määrittelyä	13
4.2 Psykkiset häiriöt	14
5 KIRKON TYÖ KEHITYSVAMMAISTEN PARISSA	16
6 VAALIJALA	17
7 KRISTILLINEN NUORTENILTA VAALIJALASSA	18
8 KYMMENEN KÄSKYÄ	19
9 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	21
9.1 Tavoitteet	21
9.2 Teoreettinen perusta	21
9.3 Toimintapaketin työvälineet	22
9.3.1 Kollaasi	22
9.3.2 Kuvakortit	23
9.4 Sisällön muotoutuminen	23
10 TOIMINTAKERRAT	26
10.1 Ensimmäinen toimintakerta	26
10.2 Toinen toimintakerta	27
10.3 Kolmas toimintakerta	28
10.4 Neljäs toimintakerta	29
10.5 Viides toimintakerta	30
10.6 Kuudes toimintakerta	31
11 TOIMINTAKERROISTA SAATU PALAUTE	33
12 POHDINTA	34

LÄHTEET.....	37
LIITE 1 Toimintapaketti	40
LIITE 2 Kuva kollaasipohjasta	56
LIITE 3 Kuvakortit ostettavista asioista	57
LIITE 4 Kuvakortit ostamattomista asioista	58
LIITE 5 ”Tuu mun vaimoksein” soinnutettuna.....	59
LIITE 6 ”Tuu mun vaimoksein” täydennettävänä	61

1 HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

Vaalijala on Savon alueella toimiva ja kuntayhtymän omistama laitos, joka tarjoaa mm. kehitysvammaisten erityispalveluja, asumispalveluja, sekä opetusta erityisryhmille (Vaalijalan kuntayhtymä i.a.).

Opinnäytetyömme aihe on muotoutunut kahden vuoden kuluessa yhteistyössä Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kanssa. Vaalijalan kuntoutuskeskuksessa on toiminut noin kahden vuoden ajan kristillinen nuortenilta. Vastaavanlaista kristillistä nuortentoimintaa ei Vaalijalan kuntoutuskeskuksen alueella ole ennen pidetty. Opiskelemme kumpikin sosionomi / kirkon nuorisotyönohjaajiksi, ja olemme opiskeluittemme aikana osoittaneet erityistä mielenkiintoa kehitysvammaistyötä kohtaan.

Pitkän ajatustyön ja toiminnasta vastaavien henkilöiden kanssa käytyjen neuvotteluiden tuloksena päädyimme opinnäytetyöksemme suunnittelemaan nuortenillan käyttöön toimintapaketin. Toimintapaketti koostuu kuudesta toimintakerrasta, jotka toteutetaan elämyspedagogiikkaan perustuen toimintakokemusmenetelmiä käyttäen. Yhteisenä teemanäille illoille toimii kymmenen käskyä, sekä ”minä olen” -teema (lähtökohtana itseensä tutustuminen).

Opinnäytetyömme keskeisin tavoite on parantaa suunnittelemamme toimintapaketin toteutukseen osallistuvien henkilöiden itsetuntoa ja valmiuksia nähdä oma ja kanssaihminen arvo. Toimintapaketin harjoituksilla pyrimme herättämään ajatuksia ja keskustelua, jotka antavat osallistujille välineitä arjessa selviämiseen sosiaalisessa ympäristössä. Nuortenilta-toiminnan ollessa vielä nuori kuntoutuskeskuksen alueella tavoitteisiimme kuuluu myös nuortenilta-toiminnan kehittäminen sekä uusien menetelmien esitteleminen. Tarkoituksenamme on tarjota pakettia ainakin kehitysvammaliitolle, sekä muille suomen kehitysvammaistyön papeille ja mahdollisesti myös kuntien erikoisnuorisotyöntekijöille.

Elämyspedagogiikan eräänä ajatuksena on tarjota toimintaa ja elämyksiä, jotka kannustavat omakohtaiseen kasvuun ja vuorovaikutukseen. Tärkeänä pidetään myös yhteisymmärryksen lisääntymistä. Opinnäytetyössämme keskitymme elämyspedagogiikan pehmeisiin taitoihin, joita ovat sosiaaliset taidot, kuten kommunikointi ja ryhmässä toimiminen. (Marila & Antikainen i.a.)

Mikko Aalto on kehittänyt ryhmätyötavan, jonka hän on nimennyt toimintakokemusmenetelmäksi. Sillä pyritään parantamaan osallistujien henkistä hyvinvointia ja tukemaan persoonan kehittymistä. Toimintakokemusmenetelmässä tavoitteena on muodostaa mahdollisimman turvallisia ja toimivia ryhmiä. Toimintakokemusmenetelmässä ryhmä tekee ohjattuja harjoitteita, jotka puretaan ja jäsenellään. Viime kädessä koettu ja opittu siirretään arkeen. Toimintakokemusmenetelmän vaiheita ovat tavoitteen asettelu, suunnittelu, ryhmässä toimiminen, ohjaus, purkaminen, prosessointi ja arkeen siirto. (Saalasti 2007, 41.)

Kymmenen käskyä otimme työhömmme mukaan, koska käskyjen tarkastelu pintaa syvemmältä tukee erinomaisella tavalla ymmärrystä siitä, kuka minä olen ja mikä on minun suhteeni ympäristööni ja Jumalaan. Käskyjä käymme läpi konkretian ja arjen kautta. Suunnittelemissamme illoissa ei ole välttämätöntä nostaa esille yhteyttä kymmeneen käskyyn. Tällainen lähestymistapa tukee sitä, että nuoret eivät koe olevansa. Iltojen tärkein pää-ajatus on kuitenkin olla mukavaa yhdessä oloa.

2 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA

2.1 Hahnilainen elämyspedagogiikka

Kurt Hahn (1886–1974) on elämys- ja seikkailupedagogiikan parhaiten tunnettu kehittäjä. Hän varttui varakkaassa berliiniläisessä perheessä ja opiskeli sekä Saksan että Englannin yliopistoissa. Kasvatuksen saralla häntä ovat inspiroineet mm. Platonin, Reddien, Lietzin ja Goethen kirjoitukset. Luettuaan Platonin Tasavalta-teoksen hän alkoi suunnitella uudenlaista koulua, jossa ajattelun ja toiminnan maailmat yhdistettäisiin. Ensimmäisen maailmansodan päättyessä Hahn toimi Saksan keisariajan viimeisen valtakunnankanslerin prinssi Max von Badenin apulaisena. Hahnin tapaan hänkin oli kiinnostunut Platonista, ja vuonna 1920 hän perusti yhteiskasvatukseen perustuvan Salemin koulun ja kutsui Hahnin johtamaan sitä. (Telemäki 1998, 13.) Salemin koulun kasvatustalaksi muotoiltiin seuraavat:

- Anna lapselle mahdollisuus itsensä löytämiseen.
- Anna lapsen kohdata voittoja ja tappioita.
- Anna mahdollisuus yhteisön edun asettamiseen ennen yksilön etua.
- Anna mahdollisuus hiljaisuuteen ja mietiskelyyn.
- Harjoita mielikuvitusta.
- Anna peleille ja leikeille oma paikkansa – mutta ei yksinvaltaa.
- Vapauta etuoikeutetut lapset heitä heikentävästä ylemmyyden tunteesta, ts. varaa tilaa yhteiskasvatukselle niiden kanssa, joiden oli taisteltava löytääkseen oma paikkansa yhteiskunnassa. (Telemäki 1998, 14.)

”On anteeksiantamatonta pakottaa nuori mielipiteisiin, mutta vielä suurempi virhe olla antamatta nuorelle tilaisuutta kokemuksiin.” – Kurt Hahn (Telemäki 1998, 17).

Hahnin mukaan oppiminen ja kasvaminen tapahtuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa heidän kohdatessaan haasteita uusissa olosuhteissa. Lähtökohtana oli vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen tajunnan, aistimuksien ja tuntemuksen kautta. (Eräkaiku Ry i.a.) Elämänsä aikana Hahn perusti elämyspedagogiikkaan perustuvia kouluja Saksaan

ja Englantiin, sekä teki töitä kansainvälisen kouluverkoston luomiseksi (Telemäki 1998, 16).

Elämyspedagogiikka on jo osassa Euroopan maita, Yhdysvalloissa ja Kanadassa osana korkeakouluopetusta. Myös Suomessa on järjestetty erillisiä seikkailukasvatuksen kursseja useissa yliopistoissa. (Eräkaiku Ry i.a.)

2.2 Seikkailusta elämyksiin

Alkuvaiheen jälkeen anglosaksisissa maissa lähdettiin etsimään seikkailukasvatukseen lähestymistapoja, joissa pyrittiin tasapainottamaan fyysisen, älyllisen, emotionaalisen ja henkisen kehityksen eri osa-alueita (Martin, Leberman & Neill 2002, 196). Tätä kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa tukee ajatus elämyspedagogiikan arvojen jakamisesta kolmeen toisiinsa vaikuttavaan luokkaan: aivot, käsi ja sydän. Aivot kuvastavat tietoa ja itsetietoisuutta, käsi toimintaa, käyttäytymistä ja itsenäisyyttä ja sydän elämistä, kokemista ja omanarvontuntoa. (Telemäki 1998, 20.)

Saksalaisen ja hahnilaisen perinteen mukaan elämyspedagogiikka jaetaan outdoor-toimintaan eli luonnossa toteutettaviin urheilutoimintoihin, ja indoor-toimintaan eli taiteeseen, kulttuuriin, musiikkiin ja ilmaisuun keskittyviin toimintoihin (Karppinen 2007, 25). Outdoor-toiminnasta voidaan puhua myös elämyspedagogiikan kovina taitoina, jotka käsittävät fyysisiä harjoituksia, kuten kiipeily, erilaiset köysiharjoituksen, melonta ja vaellus. Indoor-toimintaan kuuluu läheisesti pehmeät taidot, joihin kuuluvat sosiaaliset taidot kuten kommunikointi ja ryhmässä toimiminen. Elämyspedagogiikka ei ole pelkkää toimintaa, vaan siihen liittyy olennaisena osana myös palautekeskustelu. Osallistujien tunteiden ja kokemusten jakaminen ja pohdiskelu yhdessä kehittävät minäkuvaa ja laajentaa kokemuspohjaa. (Marila & Antikainen i.a.)

Elämyspedagogiikan toimintakeinot pitävät sisällään käsitteet: turvallisuus, elämys, kokemus, hetkellisyys, tilannesidonnaisuus, välittömyys, luonto, aitous ja yksinkertaisuus (Eräkaiku Ry i.a.).

3 TOIMINTAKOKEMUSMENETELMÄT

3.1 Toimintakokemusmenetelmien synty

Toimintakokemusmenetelmien kehittäminen alkoi vuonna 1987 Mikko Aallon, Veli-Jussi Jalkasen, Hanna Vainiolan ja Kalle Saxellin käyttäessä toiminnallisia menetelmiä eräällä nuorten leirillä. Vuoden kuluttua tästä he alkoivat kouluttaa nuorisotyöntekijöitä näihin menetelmiin. Sosiaali- ja Terveysministeriö ja Raha-automaattiyhdistys antoivat rahallista tukea menetelmien kehittämiselle Nuorisokasvatussäätiön kautta vuosina 1994–1997. (Aalto 1998, 7.) Toimintakokemusmenetelmissä korostetaan sosiaalisuutta ja sosiaalisia taitoja opittavina asioina. Toimintakokemusmenetelmät ovat yksi pedagogiikan osa-alue ja ne kuuluvat elämyspedagogiikan alle edustaen siellä sosiaalisiin taitoihin keskittyvää osaa. (Salomäki 1998, 9.)

3.2 Ryhmät ja vaiheet toimintakokemusmenetelmissä

Toimintakokemusmenetelmän harjoitukset luokitellaan neljään ryhmään: leikit, tutustumis-, kontakti- ja ilmaisuharjoitukset, yhteistoiminta- ja seikkailuharjoitukset sekä toimintakokemusmenetelmiä ideoineiden henkilöiden itse kehittämät harjoitukset. Toimintakokemusmenetelmien leikit ovat olleet käytössä muun muassa seurakuntien nuorisotyössä ja partiotoiminnassa. Erilaisissa ihmissuhde-, terapia ja luovuuskoulutuksissa käytetään tutustumis-, kontakti- ja ilmaisuharjoituksia psyko- ja sosiodraaman menetelmiä käyttäen. Yhteistoiminta- ja seikkailuharjoitukset ovat olleet käytössä seikkailukoulutuksissa sekä liike-elämän koulutuksissa. (Salomäki 1998, 9.)

Toimintakokemusmenetelmällä on seitsemän vaihetta: tavoitteen asettelu, suunnittelu, ryhmässä toimiminen, ohjaus, purkaminen, prosessointi ja arkeen siirto. Tavoitteet ovat ohjaajan miettimät, julkiset tai hiljaiset. Tavoitteet liittyvät ongelman käsittelemiseen, oppimiseen tai ryhmän tutustumiseen. Toteutettavat tuokiot suunnitellaan etukäteen, sekä varaudutaan valmistelemalla myös vaihtoehtoisia suunnitelmia. Toimintakokemusmenetelmien keskeinen osa on ryhmässä toimiminen. Eräs toimintakokemusmenetelmän tavoite on muodostaa turvallisia ja mahdollisimman hyvin toimivia ryhmiä.

Toimintakokemusmenetelmien harjoitteissa opetellaan myötäelämisen taitoja herkistymällä omalle itselle ja ympäristölle. Omien tunteiden ja tarpeiden tunnistaminen ja ilmaisuus sekä muitten tunteiden ja tarpeiden kohtaaminen ja palautteen antaminen ovat tärkeitä taitoja, joiden kehittämiseen toimintakokemusmenetelmillä pyritään. Toimintakokemusmenetelmän harjoituksissa ohjaajan rooli on merkittävä. Hän suunnittelee harjoitteet oman osaamisensa ja ryhmän mukaan. (Saalasti 2007, 41.)

Keskeinen osa toimintakokemusmenetelmissä on käytetyn harjoitteen purku. Toimintakokemusmenetelmien harjoitteet ovat usein tunteita herättäviä. Tunteiden purkaminen antaa ihmisille mahdollisuuden tuoda omia ajatuksiaan julki turvallisessa ryhmässä, ja keskustella niistä. Tämä nostaa tasa-arvoisuuden tuntua ryhmässä, sekä ryhmän ulkopuolella. Tällaiseen tunteiden purkamiseen osallistuminen tuo osallistujille myös rohkeutta tunnistaa, ilmaista ja käsitellä tunteitaan. Purussa tuodaan esille vain harjoitteen aikana nousseita tunteita ja tunteista puhuminen pitää olla täysin vapaaehtoista. (Aalto & Pikkarainen 1994, 37–38.)

Harjoituksen purkamisen tekniikka määräytyy kohderyhmän ja prosessin tavoitteiden mukaan. Ryhmille joiden on vaikea puhua tunteistaan ja kokemuksista sopii nonverbaali purkaminen. Nonverbaaleissa purkutekniikoissa voidaan esimerkiksi asettaa käsiteltävä asia ja sen herättämät tunteet janaksi lattialle, jonka äärelle ryhmäläiset voivat asettua kohtaan, joka parhaiten kuvastaa heidän tuntemuksiaan. Ryhmän yhtenäistymisen vuoksi tavoiteltavampi purkutekniikka on verbaalinen eli sanallinen purku, jossa haluavat saavat purkaa tuntemuksiaan sanallisesti. Muita purkamistekniikoita ovat musiikkipurku, piirretty tai maalattu purkaminen, kirjoitettu purkaminen ja runo. (Aalto 1998, 35–36.)

Toimintakokemusmenetelmien harjoitukset päättyvät prosessointiin ja arkeen siirtoon. Prosessoinnissa saatuja kokemuksia käsitellään ryhmässä. (Aalto & Pikkarainen 1994, 41.) Olisi suotavaa, että prosessoinnin ja purkamisen välille jätetään aikaa. Tauon pituus määräytyy käytettävissä olevan ajan mukaan. Prosessoinnissa voidaan käyttää osittain samoja menetelmiä kuin purussa. (Aalto 1998, 40.) Lopussa harjoitteen kautta opittu pyritään siirtämään arkielämään (Saalasti 2007, 41).

3.3 Turvallisuus ja omaksi itseksi tuleminen

Psyykkinen turvallisuus voidaan käsittää yksilön tai ryhmän tilaksi, jossa on mahdollisimman vähän sellaisia ihmisen minuutta uhkaavia tekijöitä, jotka voisivat synnyttää pelkoa, häpeää, syyllisyyttä tai arvottomuuden tunnetta. Turvallisuuden tunteeseen kuuluu myös vahvasti tietoisuus hyväksytyksi tulemisesta. (Aalto 2000, 15.)

Ihminen kuuluu moniin eri ryhmiin. Erilaisia ryhmiä ovat esimerkiksi perhe, ystävät, koulu- ja työympäristö. Turvallinen ryhmä nostaa meistä esiin parhaat puolemmme sekä jalostaa niitä. Turvallisessa ryhmässä itsetuntonne vahvistuu, sekä huomaamme ajattelevamme myös muiden ryhmäläisten parasta. Turvaton, huono ryhmä nostaa esiin pelon tunteita. Huonossa ryhmässä ihminen ei uskalla ilmaista itseään rehellisesti, eikä välittämisen tunteita muita ryhmäläisiä kohtaan synny. (Aalto 2000, 17.)

Toimintakokemus-menetelmien piirissä turvallisen ryhmän tärkein piirre on omaksi itseksi tulemisen mahdollisuus. Omaksi itseksi tuleminen merkitsee tässä yhteydessä ihmisen kykyä tunnistaa, hyväksyä ja ilmaista oman persoonan ulottuvuuksia mahdollisimman rehellisesti, laajasti ja syvästi. Parhaimmillaan tämä tarkoittaa ihmisen itsetunnon vahvistumista tavalla, joka edesauttaa häntä irtautumaan turhista rooleista ja suoja-mekanismeista ja auttaa häntä toimimaan mahdollisimman paljon omana itsenään. Mitä enemmän ihminen tulee omaksi itsekseen, sitä enemmän jännittyneisyys poistuu hänestä, ja hänen energiaa on enemmän käytettävissä itsensä rehelliseen ja vapautuneeseen ilmaisemiseen. Hän alkaa kokea syvää tyytyväisyyttä itsestään ja elämästään, ja hänelle tulee tärkeäksi huolehtia suhteesta omaan itseensä ja muihin. (Aalto 2000, 21.)

4 KEHITYSVAMMAISUUS

4.1 Kehitysvammaisuuden määrittelyä

Suomessa on otettu vuonna 1995 käyttöön Maailman terveysjärjestön (WHO) tautiluokitus, ICD- 10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems). Sen mukaan älyllisellä kehitysvammaisuudella tarkoitetaan tilaa, jossa henkisen suorituskyvyn kehitys on estynyt tai on epätäydellinen. Puutteellisesti kehittyneitä ovat erityisesti kehitysiässä ilmaantuvat taidot eli yleiseen henkiseen kehitykseen vaikuttavat kognitiiviset kielelliset, motoriset ja sosiaaliset taidot. Älyllinen kehitysvammaisuus voi esiintyä joko yksinään tai yhdessä minkä tahansa fyysisen tai psyykkisen tilan kanssa. Suomen laissa ei ole määritelty tarkkaa ylärajaa älyllisen kehitysvammaisuuden syntymiselle. Tosin jos älyllinen suorituskky heikentyy 18 vuoden iässä tai sen jälkeen, puhutaan tavallisesti dementiasta. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 21.)

Älylliset kyvyt ja sosiaalinen sopeutumiskyky voivat muuttua ajan kuluessa. Tästä johtuen WHO:n tautiluokitus edellyttää, että älyllisen kehitysvammaisuuden asteen luokittelu perustuu ajankohtaiseen toimintakykyyn. Kehitysvammaisuuden vaikeusastetta luokiteltaessa lisämääränä toimivat henkilön käyttäytymisen häiriöt. Luokitus erottelee normaalin käyttäytymisen merkittävästi poikkeavasta, huomiota tai hoitoa vaativasta käyttäytymisestä. (Kaski ym. 2001, 22–23.)

Yksilön toimintakyky määräytyy hänen älyllisten toimintojensa, niiden rajoitusten sekä muiden ominaisuuksien ja elinympäristön jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Yksilön älyllisen kehitysvammaisuuden vaikeusaste ei riitä yksin ennustamaan elämässä selviytymistä. (Kaski ym. 2001, 24.)

Lievä älyllinen kehitysvammaisuus aiheuttaa oppimisvaikeuksia koulussa. Tukitoimien avulla lapsi saattaa kyetä opiskelemaan normaalissa luokassa, tosin hän tarvitsee usein erityisopetusta. Henkilökohtaisissa toimissaan hän on usein omatoiminen, ja aikuisena hän pystyy asumaan itsenäisesti tai hieman tuettuna. Monet aikuiset kykenevät työhön ja ylläpitämään hyviä sosiaalisia suhteita. Tosin he tarvitsevat usein työssään jatkuvaa opastusta ja valvontaa, jonka puutteessa monet nuoret eivät pääse kiinni työ-

elämään, ja osa työelämässä olevista joutuu jättämään työelämän varhain työn vaatimusten lisääntyessä. Tuen tarvitsemiseen vaikuttavat myös rahankäyttötaitojen mahdollinen puutteellisuus, kykenemättömyys hakeutua tarvitsemiensa palvelujen piiriin ja helppo johdateltavuus. Kehitysiässä tai kouluiän jälkeen diagnosoimatta jäänyt lievä kehitysvammaisuus saattaa johtaa psyykkiseen sairastumiseen tai psykososiaalisiin umpikujatilanteisiin joutumiseen. (Kaski ym. 2001, 25.)

Keskiasteinen älyllinen kehitysvammaisuus aiheuttaa merkittäviä viiveitä lapsen kehityksessä. He kykenevät saavuttamaan jonkinasteisen riippumattomuuden itsensä hoidossa ja riittävän kommunikaatiokyvyn. Henkilökohtaisista päivittäisistä toimitaan useimmat selviävät joko itsenäisesti tai melko itsenäisesti. Aikuiset tarvitsevat vaihtelevan asteista tukea elämään ja työskennelläkseen yhteiskunnassa. (Kaski ym. 2001, 25.)

Vaikea älyllinen kehitysvammaisuus aiheuttaa yksilölle jatkuvan tuen ja ohjauksen tarpeen. Henkilö tarvitsee huomattavia tukitoimenpiteitä koulussa, asumisessa ja työtehtävien suorittamisessa. Pitkän kuntoutuksen avulla hän voi kuitenkin kehittyä melko itsenäiseksi henkilökohtaisissa päivittäisissä toimitaan. (Kaski ym. 2001, 26.)

Syvä älyllinen kehitysvammaisuus aiheuttaa yksilölle täyden riippuvuuden muista ihmisistä ja jatkuvan hoivan tarpeen. Hänen opettamisessaan tähdätään päivittäisiin elämäntilanteisiin liittyvien asioiden oppimiseen sekä muun muassa liikunnallisten ja kommunikaatioon liittyvien perusvalmiuksien kehittymiseen. Asumisessa hän tarvitsee ympärivuorokautista valvontaa. (Kaski ym. 2001, 26.)

On arvioitu että Suomessa kehitysvammaisuutta esiintyy n. 50 000 henkilöllä eli 1 %:lla koko väestöstä. Kehitysvammaisuuden toteamisen tärkeyttä korostetaan koko ajan enemmän, koska kehitysvammaisuuden syiden kartoittaminen on myös kehittynyt. (Kaski ym. 2001, 27.)

4.2 Psykkiset häiriöt

Kehitysvammaisilla henkilöillä on muuta väestöä suurempi riski mielenterveyden häiriöihin. Psykkiset sairaudet liittyvät usein heillä tavattaviin aivovaurioihin, osittain syy-

nä ovat heidän elämäänsä liittyvät vaikeudet. Psykkisten häiriöiden syntymiseen vaikuttavat monet ympäristötekijät. Kehitysvammaisen henkilön syrjiminen, hoitopaikan henkilökunnan vaihtuminen tai muutto kokonaan uuteen ympäristöön rikkovat kehitysvammaisen ja hänen ympäristönsä tunnekontaktia. Psykkisiä järkytyksiä aiheuttaa ajastus omasta puutteellisuudesta ja koettu pilkkaaminen. Henkilölle asetetut liian suuret vaatimukset tai liialliset virikkeet voivat myös järkyttää mielen raiteiltaan. Myöskään liian vähäiset vaatimukset ja virikkeettömyys eivät ole yksilön mielenterveyden kannalta hyvä asia. Tämänkaltaisiin haittatekijöihin kehitysvammaiset voivat reagoida muuttamalla joko välinpitämättömiksi tai levottomiksi, jopa väkivaltaisuutta saattaa ilmetä. (Kaski ym. 2001, 127–130.)

Omaisten suhtautuminen voi tuottaa ongelmia kehitysvammaisen henkilön mielenterveydelle. Häntä saatetaan auttaa ja holhota liikaa sekä pitää tarpeettoman avuttomana. Tällöin hänen kokemuksensa rajoittuvat liikaa. Ajan kanssa hän myös menettää itseluottamuksensa eikä tunne itseään arvostetuksi. Samalla tavoin hoito- ja asuinympäristön henkilökunta voi edistää kehitysvammaisen henkilön avuttomuutta ja aloitekyvyttömyyttä. (Kaski ym. 2001, 132.)

Eräiden lievästi kehitysvammaisten nuorten ongelmana on se, että he eivät aluksi ole perillä oman suorituskykynsä rajoista. He saattavat esimerkiksi suunnitella hankkivansa piakkoin hyväpalkkaisen työn, asunnon, auton ja perheen, ja kun nämä toiveet eivät toteudu he masentuvat. Tällaisessa tilanteessa kehitysvammaisen tarvitsee ohjausta oman suorituskykynsä tuntemiseen ja sen rajojen hyväksymiseen. (Kaski ym. 2001, 133.)

Sosiaalisten taitojen opettaminen tukee kehitysvammaisten nuorten ja aikuisten itsenäistä selviytymistä myös tavallisen asuinympäristön ulkopuolella. Kehitysvammaista nuorta ohjataan realistisen ja mahdollisimman positiivisen minäkuvan luomiseen sekä vastuuntunnon kehittämisessä. Tavoitteena on, että hän kiinnostuu itseään koskevista asioista ja oppii tiedostamaan oikeutensa ja kunnioittaman muiden oikeuksia ja omaisuutta. (Kaski ym. 2001, 224.)

5 KIRKON TYÖ KEHITYSVAMMAISTEN PARISSA

Ihminen on kokonaisuus ja sellaisena enemmän kuin osiensa, kykyjensä ja puutteidensa summa. Voidakseen hyvin ihmisen on voitava tyydyttää perustarpeensa, joihin kuuluvat myös hengelliset ja uskonnolliset tarpeet. (Kaski ym. 2001, 251.)

Kirkon kehitysvammaistyön perusta on kristillinen ihmiskäsitys. Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja jokainen yksilö on ainutkertainen. Ihmisen arvo ei perustu hänen tekoihinsa tai saavutuksiin, asemaan tai ominaisuuksiin, vaan hän on arvokas koska on olemassa. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.a.)

Kirkko ja seurakunnat ovat olleet monin tavoin aloittamassa ja kehittämässä kehitysvammaisten laitos- ja avohuoltoa. Yhteiskunnan järjestämän erityishuollon myötä ne ovat keskittyneet kehitysvammaisten parissa tehtävään uskontokasvatukseen ja sielun hoitoon. Kirkon ja seurakuntien kehitysvammaistyön tavoitteen on kehitysvammaisten ja heidän omaistensa ohjaaminen seurakunnalliseen toimintaan. Kirkko ja seurakunnat järjestävät myös tarvittaessa erityistoimintaa. Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa tietoa kristinuskon sisällöstä ja auttaa soveltamaan kristillistä elämänmallia jokapäiväiseen elämään. Uskontokasvatus sisältyy siihen opetukseen, jota kehitysvammaiset saavat kotona, koulussa, rippikoulussa ja aikuisopetuksessa. (Kaski ym. 2001, 343–344.)

Sielunhoito on ihmisen vierellä kulkemista elämän vaiheissa ja kriiseissä. Kehitysvammaisen henkilön sielunhoidon tarve ajoittuu usein erilaisten erovaiheiden ja menetysten kokemiseen. Esimerkiksi kodista lähteminen, tutusta hoitoympäristöstä luopuminen tai läheisen kuolema aiheuttavat sen kaltaista turvattomuutta ja epävarmuutta, että sielunhoito on paikallaan. Tämän lisäksi oma fyysinen vammaisuus tai psyykinen sairaus voi aiheuttaa masentuneisuutta, jolloin sekä sielunhoidollinen että terapeutin tuki on tarpeen. (Kaski ym. 2001, 344.)

6 VAALIJALA

Vaalijalan kehitysvammatyön historialliset juuret ovat Sortavalan Evankelisen seuran Liikolan seurakuntapalvelijalaitoksessa (1906 lähtien diakonilaitos) aloitetussa kristillissosiaalisessa armeliaisuustyössä. Evankelisen Seuran palvelukseen 1900-luvun alussa tulleen pastori Otto Lillqvistin (vuodesta 1906 Aarnisalo) johdolla otettiin ratkaisevat ensiaskeleet vaikeasti kehitysvammaisten lasten huollon kehittämiseksi Suomessa.

Vaalijala on ollut kuntainliiton omistuksessa vuodesta 1975 lähtien (Huhta & Sillanpää 2007, 232). Nykyisin Vaalijalan kuntayhtymä järjestää Savon alueella monenlaisia kehitysvammaisten erityispalveluja. Näihin palveluihin kuuluu:

- Asiantuntijapalveluja.
- Vammaisten asumispalveluja.
- Työtoimintaa vajaakuntoisille.
- Peruskouluopetusta vaikeimmin vammaisille, autistisille sekä psykososiaalista tukea tarvitseville lapsille ja nuorille.
- Jatko-opetusta nuorille kehitysvammaisille.
- Muita sosiaali-, terveys- ja opetusalan sekä työtoiminnan erityispalveluja jäsenkuntien tarpeiden mukaan. (Vaalijalan kuntayhtymä i.a.)

Vaalijalassa on osastoja nykyisin kaksikymmentä. Psykiatriseen hoitotyöhön on erikoistunut kuusi osastoa, joissa on 53 hoitopaikkaa. Vaikeavammaisille on 46 paikkaa neljällä osastolla. Näiden lisäksi on vastaanotto-osasto, kaksi palveluasumisyksikköä, aisti-monivammaisten osasto ja ikääntyville tarkoitettu osasto. Yhteensä hoitopaikkoja on 256. Osastoilla on lyhyt- ja pitkäaikaisessa kuntoutuksessa olevia henkilöitä. Vuonna 2004 kuntoutusjaksoja oli 883. Kuusi osastoa on tarkoitettu lapsille ja nuorille. Nykyisin kuntoutuskeskuksen tehtävä on tukea avohuoltoa. Käytännössä se tarkoittaa kaikkea sitä toimintaa, jota kunta ei pysty yksin järjestämään. Vaalijala on erikoistunut pieniin kehitysvammaisuuden alaryhmiin, kuten kehitysvammaisten psyykkisiin ongelmiin ja autismiin. (Huhta & Sillanpää 2007, 218–219.)

7 KRISTILLINEN NUORTENILTA VAALIJALASSA

Tässä luvussa kerromme Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisestä nuortenillasta, jota erityisesti ajatellen olemme valmistelleet hankkeemme. Olemme käyneet kerran tutustumassa nuortenillan toimintaan ja keskustelleet useita kertoja nuortenillasta ja hankkeesta toiminnasta vastaavien työntekijöiden kanssa. Tämä luku pohjautuu sähköpostikeskusteluun, jonka kävimme nuortenillan päävetäjän kanssa kesällä 2009.

Vaalijalan kristillinen nuortenilta on nykyisessä muodossaan toiminut reilun vuoden. Nuorteniltoja on järjestetty vaihtelevasti kerran tai kaksi kuukaudessa ja ne ovat tunnin pituisia. Osallistujat ovat psyykkisistä häiriöistä kärsiviä lievästi kehitysvammaisia nuoria, joiden hengellinen tausta vaihtelee suuresti. Nuortenillat on tarkoitettu pääsääntöisesti yläasteikäisille nuorille, mutta myös yli kaksikymmentävuotiaita on ollut mukana. Kävijämäärä on vaihdellut keväällä (2009) viiden ja kymmenen välillä.

Nuorteniltojen ajatuksena on ollut tarjota Vaalijalassa asuville nuorille yhteinen kohtaamispaikka. Nuortenillassa ei ole niinkään keskitytty kristillisen sanan julistukseen, vaan keskeisin asia on ollut kohdata kukin iltaan osallistuja, ja antaa nuorten omalle elämälle tilaa. Käytännössä illat on toteutettu siten, että etukäteen on suunniteltu yhteistä puuhaa sekä loppuhartaus ja mahdollisesti illan teema, varoen samalla ohjelmoimasta iltoja liian raskaasti.

Nuortenilloissa nuorilla on ollut mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa elämän suurista tai pienistä asioista. Tähän mennessä illoissa on noussut esille myös suuria ja vaikeita asioita, joista on käyty keskustelua, joko ryhmän kanssa tai sitten kahdestaan illan ohjaajan ja nuoren välillä. Toinen tärkeä ajatus nuortenillan taustalla on, että se ei saa olla nuorille suoritus. Siellä ei tarvitse puhua kuolemasta, Jumalasta, uskosta tai ahdistuksesta tai mistään, mistä he eivät halua. Nuorteniltaan voi osallistua täysin hiljaa, tai istua kokonaan toisessa huoneessa, jos niin haluaa.

Keskeisin asia nuortenillassa on yhteinen kohtaaminen, jossa on mahdollisuuksia, mutta ei pakkoa. Nuoret ovat ilmaisseet pitävänsä näistä illoista ja samansuuntaista palautetta on tullut myös heidän osastoiltaan.

8 KYMMENEN KÄSKYÄ

Kymmentä käskyä kutsutaan kreikankielisellä termillä dekalogi, eli kymmenen sanaa. Käännös on tehty jakeen 5. Moos. 10:4 perusteella, jossa Mooses puhuu kahdesta kivitaulusta. Näihin kivitauluihin Herra on kirjoittanut ”kymmenen sanaa”. Kymmenen käskyä esiintyvät Vanhassa testamentissa kahdessa eri kohdassa, 2. Moos. 20:1–17, sekä 5. Moos. 5:6–21. Versioiden sanamuodot eroavat hieman toisistaan. Nykyisen kääntäjien mukaan kymmenen käskyä eivät liity Moosekseen, vaan ovat suullisen traditiion pohjalta muotoutunut kokoelma. Käskyt ovat eri-ikäisiä, toiset ovat liikkuneet perimätietona pitkiä aikoja toiset taas vaativat taustakseen pakkosiirtolaisuuden ajan. Yleisesti on arvioitu, että nykyinen kymmenen käskyn sanamuoto on peräisin 500-luvulta eKr. (Kuula 2004, 77–80.)

Molemmat dekalogit on sijoitettu muiden Jumalan antamien käskyjen johdannoksi. Niiden asema on siis ollut jo Israelin kansalle keskeinen. Kymmenen käskyä ovat perinteisesti ajateltuna nimenomaan käskyjen kokoelma. Ihmisille kerrotaan miten heidän tulee toimia tai olla toimimatta. (Kuula 2004, 79). Kuitenkin käskyjä on ajansaatossa tulkittu monin eri tavoin ja niille on annettu useita eri merkityksiä. Kymmenen käskyä ovat olleet ja ovat edelleen länsimaisen oikeuskäytännön perusta. (Pitkänen 2001, 7.)

Alkuperäisessä kontekstissa kymmenen käskyä oli nimenomaan Israelin kansalle annettu sääntökokoelma. Nykyään kuitenkin kaikki kansat ja uskonnot tunnistavat sen elämän ohjeet. Kymmenen käskyn sanoma ei siis ole sidoksissa niiden taustalla olevaan uskontoon. Kymmenen käskyä ovat siis ohjenuora siitä, miten jokaisen on hyvä elää (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 30). Kymmenen käskyä ei sellaisenaan kata läheskään kaikkia elämän osa-alueita, eikä tunne monia modernin maailman ongelmista. Kymmenen käskyn alaa voidaan kuitenkin laajentaa katsomalla käskyjen taustalla oleviin periaatteisiin. (Kuula 2004, 107–109.)

Kymmenen käskyn asema Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on myös keskeinen. Katekismus ilmaisee kirkon uskon keskeisen sisällön ja sen keskuksena ovat kymmenen käskyä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.b.) Kymmenen käskyä ovat myös yksi rippikoulun keskeisistä sisällöistä, niiden ulkoa opiskelu kuuluu rippikouluun. Ulkoa

opiskelua tärkeämpää rippikoulun osaltakin on ymmärtää käskyjen sisältö. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.c.)

9 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

9.1 Tavoitteet

Opinnäytetyömme keskeisin tavoite on parantaa suunnittelemamme toimintapaketin toteutukseen osallistuvien henkilöiden itsetuntoa ja valmiuksia nähdä oma ja kanssaihminen arvo.

Olemme suunnitelleet toimintapaketin erityisesti Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisen nuortenillan käyttöön. Nuortenilta-toiminnan kohderyhmä on lievästi kehitysvammaiset psykososiaalisesti haastavat nuoret. Tälle ryhmälle yhteiskunnasta oman paikan löytäminen on monesti haastavaa. Heillä on myös keskivertoa suurempi riski mielenterveyden häiriöihin, joten itsetunnon kohottaminen on heille ensiarvoisen tärkeää (Kaski ym. 2001, 127).

Toimintapaketin harjoituksilla pyrimme herättämään ajatuksia ja keskustelua, jotka antavat osallistujille välineitä arjessa selviämiseen sosiaalisessa ympäristössä. Nuortenilta-toiminnan ollessa vielä nuori kuntoutuskeskuksen alueella tavoitteisiimme kuuluu myös nuortenilta-toiminnan kehittäminen sekä uusien menetelmien esittelemine. Erityisesti toimintakokemusmenetelmä on vielä kohtalaisen tuntematon ryhmätyömetodi kunnallisella sektorilla.

9.2 Teoreettinen perusta

Toimintapaketimme suunnittelussa käytimme teorianäkökulana elämyspedagogiikkaa ja toimintakokemusmenetelmiä. Työssämme olemme käyttäneet elämyspedagogiikan ajatusta kokemusten merkittävästä ihmisen kasvamisesta ja oppimisesta. Suunnittelemamme toimintakerrat kuuluvat sisätiloissa toteutettaviin indoor-toimintoihin. Olemme käyttäneet menetelminä muun muassa musiikkia ja kuvataiteita, myös purkukeskustelulla on merkittävä osa toimintakerroissa.

Toimintakokemusmenetelmissä on runsaasti tarjolla erilaisia valmiita harjoituksia. Päätimme kuitenkin suunnitella toimintakerrat itse. Toimintakokemusmenetelmien mukana olo näkyy erityisesti toimintakertojen rakenteessa, sekä ajatuksessa turvallisesta ryhmästä, jossa kukin voi tulla omaksi itsekseen. Toimintakokemusmenetelmistä on lähtöisin myös ohjaajan merkittävä rooli toiminnassa.

Jokaisen toimintakerran rakenne on sama. Ensin osallistujille kerrotaan mitä tehdään, seuraavaksi on luvassa harjoituksen toteuttaminen ja lopuksi toiminnan herättämät ajatukset puretaan keskustelun avulla. Yksittäisen toimintakerran toteuttamiseen suunniteltu aika on kokonaisuudessaan noin 45 minuuttia: noin 10 minuuttia alustukseen ja toiminnan alulle panoon, noin 15 minuuttia varsinaiseen toimintaan, sekä noin 20 minuuttia toiminnan purkuun. Ohjaaja valmistautuu toimintakertaan varaamalla tarvittavat välineet, sisäistämällä itselleen mitä tehdään ja miksi tehdään, sekä valmistautumalla mahdollisiin ongelmatilanteisiin.

9.3 Toimintapaketin työvälineet

9.3.1 Kollaasi

Kollaasi on 1900-luvun alussa syntynyt taidemuoto, jossa taustaan liimataan mm. paperia, kankaita, puuta tai jopa esineitä. Kollaasissa voivat yhdistyä tuhannet ideat, paperin, liiman ja maalin muodossa. Kollaasille ei ole varsinaisia rajoja tai sääntöjä, vaan kaikki on mahdollista. Kollaasi on vakavasti otettavaa taidetta, johon taiteilijat uhraavat paljon aikaa ja vaivaa, mutta myös lapsellinen ja hauska tapa kerätä satunnaisia asioita taustaan tunnustetaan kollaasiksi. (Brommer 1994, 9-18.)

Kollaasistamme on tarkoitus tulla kylä, joka kuvastaa osallistujia ja heidän ajatuksiaan. Toiminnassamme käytettävä tausta on valmiiksi kovalevyllä maalattu kylän pohja (liite 2). Toimintakertojen edetessä kylä kehittyy ja saa asukkaita, osallistujat liittävät kollaasiin itsensä lisäksi muun muassa läheisiään. Toimintakertojen kuluessa kylä kasvaa toimintaan osallistuneiden näköiseksi. Kollaasin käyttäminen mahdollistaa toimintakertoihin osallistuvien henkilöiden tekemien töiden säilymisen.

Suunnittelemissamme nuortenilloissa mukana kulkeva kollaasi auttaa nuoria näkemään nuortenillat kokonaisuutena. Kollaasi tuo mukanaan myös nuorteniltojen tavoitteita tukevaa konkretiaa hauskan tekemisen ohessa. Esitimme ajatuksen Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisestä nuortenilta-toiminnasta vastaavalle työntekijälle, että olisi hienoa, jos kuuden toimintakerran aikana valmistuneen kollaasin saisi esille jonnekin Vaalijalan tilaan. Täten nuortenilloista jäisi hieno ja käsin kosketeltava muisto nuortenillan osallistujille, ja silmäniloa muulle Vaalijalan väelle.

9.3.2 Kuvakortit

Kuvat helpottavat ihmisten elämää monin tavoin. Liikenneopasteet ja erilaiset ohjekirjat käyttävät kuvia helpottamaan ja nopeuttamaan ymmärtämistä. Henkilöt, joilla on lukemisen tai ymmärtämisen vaikeuksia hyötyvät kuvista, koska he saavat myös visuaalisen havainnon sanoista. Kuvia käytetään myös kommunikaation apuna. Myös henkilöt, joilla on ongelmia puheen tuottamisessa hyötyvät kuvista, kun puheen pääkohdat voi ilmaista myös kuvien avulla. Kuvia käytetään myös abstraktien asioiden, kuten tunteiden ilmaisemisen tai kuvaamisen helpottamiseen. (DynaVox Mayer-Johnson 2009.)

Käytämme osassa toimintakertoja abstrakteja asioita kuten rakkaus, terveys ja hyvä uni. Päätimme helpottaa näiden asioiden lähestymistä kuvakortein. Toimintakerroissa kuvakortit auttavat ja nopeuttavat kokonaisuuden hahmottamista valintatilanteissa, kun vaihtoehtoja on useita. Korttien kuviksi valitsimme ClipArt-kuvia, lähinnä tekijänoikeushankaluuksien välttämiseksi sekä kustannusten karsimiseksi. Käyttämiämme kuvakortteja on kahta kategoriaa; ostettavia asioita kuvaavia, kuten televisio ja auto, (liite 3) sekä ostamattomia asioita kuvaavia, kuten terveys ja luonto (liite 4).

9.4 Sisällön muotoutuminen

Opinnäytetyömme aihe on muotoutunut kahden vuoden aikana yhteistyössä Vaalijalan kuntoutuskeskuksen hengellisen työn tekijöiden kanssa. Tänä aikana opinnäytetyömme aihe ja toteutustapa on ehtinyt muuttua monta kertaa. Koko tämän ajan meille on kuitenkin ollut selvää, että haluamme opinnäytetyömme aiheen liittyvän Vaalijalan kuntoutuskeskuksessa toimivaan kristilliseen nuorteniltaan. Lopullisen muotonsa opinnäyte-

työmme sai keväällä 2009, kun kysyimme kuntoutuskeskuksen hengellisen työn tekijöiltä, olisivatko he kiinnostuneita toimintapakettista pitämänsä nuortenillan käyttöön. Vastaus kysymykseemme oli myönteinen. Loppu kevään, kesän ja osan syksyä käytimme suunnittelemalla toimintapakettia yhteistyössä kristillisestä nuortenillasta vastaavan hengellisen työn tekijän kanssa.

Suunnittelemamme toimintapaketti koostuu kuudesta toimintakerrasta. Toimintakerroissa käydään läpi kymmenen käskyn sisältöä arkielämän kautta. Kymmenen käskyn läsnäoloa ei ole välttämätöntä paljastaa osallistujille. Oma lähestymistapamme käskyihin on ollut niiden taakse katsominen. Jokainen käsky on pyritty tuomaan tähän päivään, sekä toimintaympäristöön. Tarkoituksena ei ole antaa käskyille uusia merkityksiä, vaan pikemminkin laajentaa niiden merkitystä. Käskyjen merkitys on pyritty käymään positiivisuuden kautta. Kaikki kielletty tuntuu aina houkuttavammalta (Augustinus 1982, 26). Myös tällaista houkutusta kiellettyyn, sekä saarnaamista olemme pyrkineet valitsemamme lähestymistavan avulla välttämään.

Suunnittelussa on otettu vahvasti huomioon nuortenilloista vastaavalta työntekijältä saadut toiveet. Toiminnalle ei ole omaa tilaa vaan ilta pidetään koulun tiloissa, näin ollen illoissa käytettävä materiaali on oltava vähäistä ja helposti liikuteltavaa.

Nuortenillan pitäjältä saamamme kaksi tärkeintä toivetta olivat, että nuortenillan ohjelma antaisi tilaa osallistujien omille ajatuksille ja kysymyksille, sekä että osallistuminen toimintaan ei olisi pakollista vaan myös toiminnan seuraaminen riittäisi. Lisäksi meidän tuli ottaa huomioon, että nuorteniltaan osallistujat eivät välttämättä pysty työskentelemään ryhmässä, joten jokaisen on pystyttävä työskentelemään omana itsenään. Kynnyksen toimintaan osallistumiseen oli myös oltava riittävän matala, toiveena toiminnan sisällöstä olivat musiikki, keskustelu, sekä muut yksilön omaan kokemusmaailmaan liittyvät menetelmät. Myös osallistujien toiminta- ja ymmärryskyky oli tärkeää ottaa jo suunnitteluvaiheessa huomioon. Täten toiminta on suunniteltu mahdollisimman konkreettiseksi.

Toimintakertojen sisältö on pyritty pitämään kohderyhmää ajatellen mahdollisimman yksinkertaisena sekä konkreettisena. Täten pakettia voidaan käyttää myös esimerkiksi varhaisnuorisotyössä. Toimintakerrat voi toteuttaa myös sitoutumatta kristilliseen us-

koon, joten pakettia voi käyttää myös kunnallisessa nuoriso-, varhaisnuoriso- tai kehitysvammaistyössä. Olemme suunnitelleet toimintakerrat ilmaviksi, joten ne ovat helposti muokattavissa erilaisille ryhmille sopiviksi. Tämänkaltainen ilmavuus antaa myös ohjaajille mahdollisuuden työstää toimintakerroista itsensä näköisiä.

10 TOIMINTAKERRAT

10.1 Ensimmäinen toimintakerta

Materia ja toisen kustannuksella hyötyminen ovat nyky-yhteiskunnassa lähes hyväksytyjä arvoja (Ojapelto 2004). Liian usein ahneus ja turhamaisuus tulevat ystävyyden ja jopa sukulaissuhteiden väliin. Hetken huvi saattaa olla monille myös jopa elämän tärkein moraalisääntö (Heikkilä 2001, 156). Tarkoituksena on luoda valintatilanne, jossa on vastakkain materialistisia tavaroita ja toisaalta ostamattomia asioita joita arvostaa vasta, kun ne puuttuvat. Tehtävän valinnan tarkoituksena on herättää ajatuksia siitä mikä on lopulta tärkeintä. Materian varjolla ei kannata tuhota suhteita lähimmäisiinsä ja omaa terveyttään.

Toimintakerran taustalla ovat ensimmäinen ja seitsemäs käsky; ”Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.” ja ”älä varasta.”. Ensimmäisen käskyn teemana on Jumalan rakkaus, sekä se miten kaikki hyvä mitä meille annetaan, on lähtöisin Jumalalta. Ensimmäisen käskyn selityksessä myös varoitetaan epäjumalista, joita meille nykypäivänä tarjotaan. Seitsemäs käsky kuulostaa varsin yksinkertaiselta, älä varasta. Varastamista on kuitenkin myös luonnon turmelu, vastuuttomuus työssä ja yhteisen omaisuuden vahingoittaminen. Nykyajan epäjumalat materia, raha ja ahneus ovat siis myös tavallaan tämän käskyn takana. Tarkoitus on myös herättää ajatuksia kohtuudesta, kaikkea ei voi eikä tarvitse saada (Heikkilä 2001, 164). (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1999, 10–22.) Molemmat käskyt siis kehottavat ihmistä turvaamaan ja luottamaan Jumalaan, rakkauteen, uskoon sekä muihin pysyviin asioihin, joita ei voi rahalla ostaa. Näin saimme siis teemaksi ostamattomat ja ostettavat asiat.

Ensimmäinen toimintakerta alkaa tulevan toiminnan ja kollaasin esittelyllä. Varsinainen toiminta alkaa sillä, että jokainen osallistuja valitsee mieleisensä kortin. Kortteja on kahta kategoriaa; ostettavia asioita, kuten kengät ja sohva, sekä ostamattomia asioita kuten rakkaus ja ruokahalu. Kun jokainen osallistuja on valinnut mieleisensä kortit, kertoo jokainen vuorollaan mitä valitsi ja miksi. Samalla hän kiinnittää kortit kollaasiin. Ostettavat asiat kiinnitetään kollaasissa olevan kaupan läheisyyteen kaupassa myytäviksi tuotteiksi ja ostamattomat asiat kiinnitetään esimerkiksi taivaalle asioiksi joista ei

kylässä ole pulaa. Toiminnan purkuna toimii keskustelu aiheeseen liittyen. Valmista aihetta keskustelulle on vaikeaa antaa, mutta keskustelua kannattaa suunnata siihen mikä on ihmiselle tärkeintä.

Toiminta on varsin kärjistettyä, todellisessa elämässä voi tietenkin saavuttaa asiat molemmista kategorioista. Osallistuja, jolla ei ole pulaa ostamattoman kategorian asioista ei myöskään varmasti valitse niitä, vaan ennemmin materiaa. Harjoituksen ei olekaan tarkoitus olla todelliseen elämään verrattava vaan herättää ajatuksia.

10.2 Toinen toimintakerta

Teknologian kehittyessä ihmisen oletetaan olevan jatkuvasti tavoitettavissa. Kaikesta tekemisestä tulee raportoida useita keinoja käyttäen. Työn, koulun ja koko elämän hallinta on välillä jokaisella hukassa. Tärkeimmäksi asiaksi koostuu elämän perässä juokseminen, joka johtaa mielenterveysongelmien lisääntymiseen ja ihmisten väsymiseen. Toimintakerran tarkoitus on opettaa osallistujia pysähtymään ja rentoutumaan. (Koistinen 2009.)

Toiminta perustuu toiseen ja kolmanteen käskyyn. Yhteiseksi teemaksi käskyistä nostimme yhteiseksi kantavaksi teemaksi levon ja hiljentymisen merkityksen. Koska kaikki toiminta edellyttää vastapainokseen lepoa, jota yhteiskunnan paineet harvoin suovat, on aihe myös ajankohtainen (Heikkilä 2001, 70).

Toinen käsky kuuluu ”älä käytä väärin Herran sinun Jumalasi nimeä”. Jumala tahtoo että kaikissa vaikeuksissamme käännyimme Hänen puoleensa. Hiljaisuudessa pyhyiden voi aavistaa vaikka sille ei osaisikaan antaa nimeä. Kolmas käsky kehottaa pyhittämään lepopäivän. Sen syvin tarkoitus on pysähtyminen Jumalan eteen. Käskyjen taustalla on siis pysähtyminen kuunnellakseen itseään ja Jumalaa. Työn ja vapaa-ajan suhde on aina ollut selvä, työtä on enemmän kuin vapaa-aikaa. Jumala on kuitenkin omalla esimerkillään ja käskyllään antanut meille oikeuden lepoon (Pitkänen 2001, 37). Hiljentymisen voi tapahtua muulloinkin kuin sunnuntaina kirkossa. Olemiseen pysähtyminen, käskyjen uskossa toimitettu teko, sekä olemalla itsensä Jumalan tai läheisen kanssa, erottaa

arjen levosta (Heikkilä 2001, 73–76). (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 12–15.)

Toimintakerran aluksi jokaiselle osallistujalle jaetaan paperi ja kyniä. Ohjaaja antaa osallistujille ohjeistuksen tulevasta toiminnasta. Rauhallisen musiikin soidessa jokainen osallistuja piirtää paikan, jossa on hyvä olla. Rauhallisena musiikkina voi toimia klassinen musiikki, instrumentaalimusiikki tai rentoutukseen suunniteltu luonnon ääniä sisältävä levy. Musiikkia kannattaa soittaa, kunnes jokaisen taideteos on valmis. Toimintakerran purussa jokainen saa kertoa piirtämästään paikasta, sekä siitä miksi kyseisen paikan piirsi. Piirustuksen kiinnitetään kollaasin reunaan tai taivaalle. Toiminnan varsinaisena purkuna toimii keskustelu levon sekä rentoutumisen tärkeydestä.

10.3 Kolmas toimintakerta

Jokainen tarvitsee joskus kehuja ja positiivista palautetta lähimmäisiltään. Tällaiset kehut auttavat kehittämään itsetuntoa. Jos itsetunto on kuitenkin varsin huono, voi ihminen kuvitella, että hänellä ei ole läheisiä. Jokainen tarvitsee ajoittain siis muistutusta lähimmäisistään sekä positiivisista piirteistään. Eri ihmisten kautta opimme myös tuntemaan itsestämme erilaisia puolia. (Tahkokallio 2001, 171–175.)

Kolmannen toimintakerran taustalla ovat neljäs ja viides käsky. Käskyjen yhteinen sanoma on perheen ja lähimmäisten rakastaminen ja kunnioittaminen. Neljäs käsky on ”kunnioita isääsi ja äitiäsi”. Käsky koskee myös yhteiskunnan esivaltaa sekä jokaista jolla on valtaa meihin nähden. Kunnioittamalla heitä osoitamme myös luottavamme Jumalan huolenpitoon. Ennen nykyistä ydinperhe-ajattelua perheeseen saattoi kuulua koko kyläyhteisö, joten käskyn koskee myös jokaista lähimmäistämme (Heikkilä 2001, 91). Viides käsky; ”älä tapa”, kehottaa meitä kunnioittamaan kaikkia lähimmäisiämme niin ettemme tuota heille kärsimystä. Meidän on myös annettava tukea heikoimmille sekä annettava anteeksi ja luovuttava kostosta. Toisin sanoen meidän on arvostettava kaikkia ihmisiä, tutustuttava kunnolla ennen kuin tuomitsemme (Ahti 2008, 70). (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 16–19.)

Lähimmäisyys, rakkaus ja välittäminen ovat kaksisuuntaisia. Ei voi olla toisen lähimmäinen jos toinen ei välitä takaisin (Ahti 2008, 93). Toimintakerran lähestymistapa käs-

kyihin on käännteinen. Kysymykseen ”kuka on minun lähimmäiseni”, kuuluu vastaus ”sama henkilö jonka lähimmäinen itse olen”.

Toiminnan aikana jokaisen osallistujan on tarkoitus piirtää kaksi itselleen lähimmäistä ihmistä. Kun jokaisella on kuvat lähimmäisistä valmiina, kertoo jokainen vuorollaan kenet hän piirsi ja miksi. Ennen toiminnan aloittamista on hyvä tarkentaa osallistujille mitä tarkoitetaan lähimmäisellä. Tässä tehtävässä lähimmäinen on ihminen, joka tahtoo osallistujan parasta. Lopussa käytävän keskustelun aihe ovat ystävät ja lähimmäiset, sekä ystävyys ja lähimmäisyyden kaksisuuntaisuus.

Toimintakerta pyrki muistuttamaan osallistujia heidän läheisistään. Jokainen meistä tarvitsee ihmisiä lähelleen. Parhaimmillaan lähimmäisyys on molemminpuolista välittämistä. Nuorille on välillä hyvä muistuttaa, että vaikka ystäviä olisi paljonkin, on muistettava antaa ystävyttä takaisin. Toiminnan aikana jokaiselle myös pyritään ennen kaikkea muistuttamaan, että jokainen on tärkeä ja jokaisella on joku joka välittää.

10.4 Neljäs toimintakerta

Yhteiskunnan seksistisyys lisääntyy jatkuvasti ja seksimainokset tulevat jopa sanomalehtien sivuille (Pitkänen 2001, 70). Seksistä on tullut yhteiskunnallemme yksi epäjumalista. Nuorilla on paljon irrallista ja sekavaa tietoa seksistä ja seksuaalisuudesta, jota tarjoavat vanhemmat kaverit ja media. Nuorille opetetaan aiheeseen liittyvä teoria koulussa, mutta heillä ei ole paikkaa missä keskustella ajatuksistaan rohkean avoimesti. (Kokkonen i.a.)

Kuudes käsky on ”älä tee aviorikosta”. Käsky koskee kuitenkin koko ihmisen elämää. Jumala on luonut meihin seksuaalisuuden, sen tarkoitus on palvella puolisoitten välistä suhteen syntymistä ja säilymistä. Käsky koskee siis jo seurusteluvaihetta, vaikka vasta avioliitto mielletäänkin perheen perustaksi. Avioliiton ja seurustelun rikkominen haa-voittaa syvimpiä tunteita ja horjuttaa koko elämää. Vastuusta ja rakkaudesta irrotettu seksuaalisuus orjuuttaa ihmistä, sekä vahingoittaa molempia osapuolia. Luther tiivistää koko käskyn kuvauksen osuvasti; Meidän tulee niin pelätä ja rakastaa Jumalaa, että pidämme sanamme ja tekomme puhtaina ja kurinalaisina sekä rakastamme ja kunnioi-

tamme kukin aviopuolisoamme (Luther i.a.). Vaikka nykyään käskyn voi tulkita esimerkiksi seurustelun kannalta jyrkäksi, niin kuudennen käskyn perimmäinen tarkoitus on suojella ihmisiä. Käskystä nouseva teema toiminnassamme onkin seurustelu, perhe ja rakkaus. Tärkeintä on toisen kunnioittaminen. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 20.)

Toimintakerran aikana on tarkoitus lähestyä nuorille ajankohtaista ja vaikeaa asiaa kevyesti musiikin kautta. Toimintakerran aikana nuoret saavat osittain sanoittaa Teppo Nuorvan kappaleen ”Tuu mun vaimoksen” uudelleen (liitteet 5 & 6). Lähes jokaiselle nuorelle rippikoulussa tutuksi tulleeseen lauluun on tehty sanoihin tyhjiä kohtia, ja osallistujien pitää keksiä, mitkä sanat sopisivat tyhjiksi jätettyihin kohtiin. Jokainen osallistuja saa vuorollaan keksiä puuttuvan sanan, ja lopulta laulu uusine sanoineen on valmis. Kun laulu on valmis, voidaan laulu laulaa ensin uusilla sanoilla, ja sen jälkeen uudelleen alkuperäisillä sanoilla. Laulun uudet sanat voidaan kiinnittää kollaasin musiikkitalon läheisyyteen. Laulujen jälkeen keskustellaan aiheesta perhe ja seurustelu.

Toimintakerran tarkoitus on antaa nuorille paikka ja tilaisuus kertoa omista ajatuksistaan seksuaalisuuteen, seurusteluun ja perheeseen liittyen. Riippuen kuinka syvälle aiheeseen toiminnan ohjaaja ja ryhmä ovat valmiita syventymään, voidaan aihetta käsitellä yleisellä tai henkilökohtaisella tasolla. Toimintakerran tavoite on selkiyttää osallistujien ajatuksia tästä vaikeasta aiheesta sekä herättää ajatuksia ja keskustelua.

10.5 Viides toimintakerta

Nyky-yhteiskunnassa yksilö tulee jopa liian tietoiseksi itsestään ja omista haluistaan. Samalla hän kääntää huomion ympäriltään itseensä, samalla huomioiden lähimmäisiään vähemmän ja vähemmän. Enää lähimmäiset, perinteet tai edes Jumala eivät määrää ihmisen tapaa käyttäytyä vaan hän luo itse omat lakinsa. Näin on vaarana, että ihminen unohtaa lähimmäisensä ja heidän hyvinvointinsa. (Heiskanen i.a.) Viides toimintakerta käsittelee suhdetta lähimmäiseen. Sen taustalla ovat kahdeksas ja yhdeksäs käsky. Molemmat käskyt kieltävät meitä tekemästä asioita lähimmäisellemme. Nostimme yhdistäväksi teemaksi kuitenkin antamisen lähimmäisen hyväksi. Tarkoitus on siis käsitellä asiaa positiivisella lähestymistavalla.

Kahdeksas käsky kuuluu ”älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi”. Käskyn pohjimmainen tarkoitus on, että ihmiset kunnioittaisivat ja rakastaisivat toisiaan. Kunnioittamiseen ja rakkauteen kuuluu myös lähimmäisen maineen ja kunnian suojeleminen sekä hänen heikkouksiensa salaaminen. Yhdeksäs käsky on ”älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta”. Käsky kehottaa meitä myös suojelemaan ja puolustamaan lähimmäistämme. Vaikka yhteiskunnan lait eivät sitä velvoittaisikaan, niin käsky velvoittaa meitä auttamaan lähimmäisiämme, vaikka se tarkoittaisi luopumista jostain omastamme. Meillä jokaisella on siis velvollisuus jakaa kaikkea hyvää niin, ettei kenenkään tarvitsisi varastaa (Heikkilä 2001, 160). Positiiviseksi käännettynä molemmat käskyt siis kehoittavat meitä auttamaan lähimmäistämme kaikin keinoin. Meidän on siis kohdeltava lähimmäisiämme niin kuin toivoisimme itseämme kohdeltavan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 24–26.)

Toimintakerran teemana on ystävälle antaminen sekä ystävän hyväksi luopuminen. Jokainen osallistuja valitsee vuorollaan kuvakorteista yhden, jonka tahtoisi antaa seuraavalle. Kun kortti annetaan, sitä myös tulee perustella lyhyesti. Näin jokainen osallistuja saa antaa jotain toimintakerran aikana. Kun jokaisella on kortti, liitetään kollaasiin valituista asioista ne ostettavat ja ostamattomat asiat, joita ensimmäisessä toimintakerrassa kollaasiin ei vielä liitetty. Toiminnan jälkeen keskustelun aiheena on antaminen ja luopuminen ystävän hyväksi. Keskustelun aikana voi osallistujia muistuttaa siitä, että jos kukaan ei anna ei kukaan myöskään saa.

Toiminnan tarkoitus muistuttaa osallistujia siitä miten lähimmäinen saattaa tarvita apua. Luopumalla esimerkiksi jostain itselleen mitättömästä asiasta pystyy yksilö auttamaan lähimmäistään huomattavasti. Vaikka toiminnassa antaminen on vain kuvitteellista, muistuttaa se osallistujia antamisen ilosta, sekä tietenkin myös saamisen ilosta.

10.6 Kuudes toimintakerta

Itsetunto näkyy kaikessa mitä teemme, se heijastuu koulussa, harrastuksissa ja ihmissuhteissamme (Yli-Pohja 2004). Terveen itsetunnon omaava henkilö uskaltaa olla rohkeasti oma itsensä, eikä koe tarvetta loukata tai vahingoittaa toisia. Hyvä itsetunto edellyttää, että minäkuva on realistinen ja sen positiivisten puolien määrä on suurempi kuin

negatiivisten. Itsetunnon ja minäkuvan eheys on siis auttamista ajatellen ehdottoman tärkeää. (Nyytti RY 2009.)

Kymmenes käsky on ”älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu”. Käskyn tarkoitus on suojella jokaista yksilöä. Ennen kaikkea käsky muistuttaa, että jokaisen elämällä on tarkoitus ja tehtävä, joka toteutuu sillä paikalla ja niissä oloissa joissa kulloinkin elämme. Asettumalla lähimmäisen asemaan löydämme aina uusia mahdollisuuksia tehdä hyvää. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 28.)

Koska kaikkeen auttamiseen ja hyvän tekemiseen pyyteettömästi tarvitaan hyvä itsetunto ja minäkuva, on niiden kehittäminen tärkeää. Käskyn ja lähimmäisen rakkauden toteuttaminen edellyttää hyvää itsetuntoa ja minäkuva, joten toimintakerta pyrkii kehittämään niitä muistuttamalla osallistujia myös oman itsen tärkeydestä ja ainutlaatuisuudesta.

”Jokaisen ihmisen elämällä on tarkoitus ja tehtävä. Se toteutuu sillä paikalla ja niissä oloissa, joissa kulloinkin elämme” (Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999, 28). Toiminnalla pyritään muistuttamaan osallistujalle sitä miten he ovat ainutkertaisia ja tärkeitä. Tarkoituksena on myös kohentaa osallistujien itsetuntoa ja kehittää minäkuva. Osallistujat näkevät myös itsensä kollaasin kylässä, jonka he ovat itse rakentaneet. Näin he huomaavat kuinka hyvät asiat ja ihmiset ympäröivät heitä.

Toimintakerta pyrkii muistuttamaan osallistujia siitä miten jokainen on tärkeä ja merkityksellinen juuri omana itsenään. Toiminnan aikana jokainen osallistuja piirtää paperille kuvan itsestään ja kirjoittaa sen yhteyteen kaksi positiivista piirrettä tai asiaa itsestään. Kun jokaisen kuva on valmis, voi hän kiinnittää itsensä kollaasin kylään. Samalla hän saa kertoa muille osallistujille positiivisia piirteitä tai asioita itsestään. Keskustelun aiheena toiminnan jälkeen on se miten jokainen on tärkeä ja hyvä sellaisena kun on. Koska toimintakerta on paketin viimeinen, voidaan keskustelua käydä myös siitä millainen kollaasin kylästä kasvoi.

11 TOIMINTAKERROISTA SAATU PALAUTE

Toimintapakettiamme alettiin käyttää Vaalijalan kuntoutuskeskuksessa toimivassa kristillisessä nuortenillassa syksyllä 2009. Varsinaista työtä kirjoittaessamme on paketin kaksi ensimmäistä toimintakertaa ehditty jo toteuttaa. Saamamme palaute perustuu siis näihin kahteen kertaan. Palautteen otimme vastaan kristillisestä nuortenilta-toiminnasta vastaavalta työntekijältä palautekeskustelussa 8.10.2009. Kahdessa ensimmäisessä toimintakerrassa tiivistyvät paketin perusajatus sekä työmuodot, joten vaikka kaksi kolmasosaa toimintakerroistamme on vielä pitämättä, niin tämänhetkinen palaute antaa luotettavan kuvan toimintapaketimme hyvistä ja huonoista puolista.

Ensimmäiseen toimintakertaan osallistui neljä nuorta. Siitä saamamme palaute on kaksijakoista. Toisaalta osallistujat eivät kaikilta osin ymmärtäneet mistä toiminnassa oli kysymys, eikä se herättänyt laajempaa keskustelua. Toisaalta taas kerta tarjosi jokaiselle osallistujalle jotain tekemistä, sekä oli riittävän yksinkertainen ja visuaalinen. Toimintaa varten tekemämme kollaasin pohja sai kehuja, siihen tutustuminen olikin ollut toimintakerran suunnitelman pohjalta onnistuneinta. Myös toiminnassa käytetyt kuvakortit saivat positiivista palautetta, koska niiden avulla pystyi tuomaan aineelliset asiat konkreettisiksi. Ensimmäinen toimintakerta on mielestämme paketin monimutkaisin ja käsitteellinen, joten palautteen pohjalta emme koe tarpeelliseksi tehdä muutoksia myöhempään toimintapakettiin. Vaikka toimintakerta ei toiminut kaikkien asetettujen tavoitteiden mukaan, oli se saamamme palautteen mukaan kuitenkin onnistunut ja hyvä.

Toiseen toimintakertaan osallistui kahdeksan nuorta. Toimintakerta oli onnistunut lähes täydellisesti suunnitelmiamme mukaan. Osallistujat olivat kuunnelleet rauhallista musiikkia ja piirtäneet paikan, missä he haluaisivat juuri sillä hetkellä olla. Samana iltana nuortenillan kanssa oli osallistujilla vanhempainilta ja se näkyi ainakin siinä, että jokainen osallistuja piirsi hyväksi paikakseen oman kotinsa. Kokonaisuutena, palautteen mukaan, toinen toimintakerta oli onnistuneempi ja parempi kuin ensimmäinen. Kiitosta saimme myös lähestymistavastamme kymmeneen käskyyn. Toiminnassa keskitytään lain henkeen eikä niinkään kirjaimeen. Kiitosta sai osakseen myös toiminnan ja tekemisen konkreettisuus.

12 POHDINTA

Opinnäytetyömme aihe suunnitella toimintapaketti Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillisen nuortenillan käyttöön perustuu omaan mielenkiintoomme ja nuortenilloista vastaavan työntekijän vastaanottavaisuuteen. Saimme toimintapakettia suunnitellessamme runsaasti palautetta ja toivomuksia, jotka auttoivat meitä suunnittelemaan toimintapakettista mahdollisimman hyvin toimivan kokonaisuuden. Saimme kuulla, että vastaavankaltaiset hankkeet ovat kehitysvammaistyön saralla harvinaisia. Suunnittelemamme toimintapaketti antaa hyvän esimerkin elämyspedagogiikan ja toimintakokemusmenetelmien käytön mahdollisuuksista kehitysvammaisten nuorten parissa tehtävän työn saralla.

Vaalijalan kuntoutuskeskuksen kristillinen nuortenilta on toimintamuotona vielä nuori. Tähän mennessä nuortenillan ydinajatus on ollut tarjota mukavaa yhdessäoloa Vaalijalan kuntoutuskeskuksen nuorille, sekä antaa mahdollisuus keskusteluun. Suunnittelemamme toimintapaketti antaa uusia menetelmiä Vaalijalan kuntoutuskeskuksessa tehtävän kristillisen työn käyttöön.

Nuorteniltojen ideoinnin ja kymmenen käskyn muokkaaminen siihen muotoon, kuten niitä toimintapaketissamme käytämme, oli mielekästä ja mielenkiintoista. Oman vaikeutensa miettimistyöhön toi Vaalijalan kuntoutuskeskuksen nuortenilta-toiminnan taholta tulleet toiveet, etteivät toimintakerrat saisi olla liian ohjelmallisia ja tavoitteellisia. Oli syytä muistaa, että nuorteniltojen päällimmäinen tavoite oli toimia mukavana kokoon-tumis- ja jutustelupaikkana Vaalijalan nuorille.

Opinnäytetyömme kirjoitustyön aloittaminen alkoi syksyllä 2009. Myöhäiseen aloittamiseen on useita syitä. Opinnäytetyömme aiheen muotoutumisessa kesti pitkään, koska Vaalijalan kuntoutuskeskus ehti aloittaa alun perin opinnäytetyömme aiheeksi suunnittelemamme nuortenilta-toiminnan. Opinnäytetyömme suunnittelun aikana Vaalijalan kuntoutuskeskuksen nuortenilta-toiminnasta vastaava työntekijä vaihtui, joka viivästytti osaltaan työmme aloittamista. Teoriatiedon etsiminen ja käyttäminen muodostui haasteeksi opinnäytetyömme tekoprosessissa. Oli pitkäaikaisen työn tulos, että päädyimme käyttämään elämyspedagogiikkaa ja toimintakokemusmenetelmiä. Osa ongelmaa oli se,

että meidän opinnäytetyömme aihe ei noussut teorian tiedosta tai aikaisemmasta tutkimuksesta. Olimme kehittäneet meitä innostavana aiheen, johon aloimme jälkikäteen etsiä sopivaa teoriatietoa. Aikaisempia tutkimuksia etsiessämme huomasimme, että aiheeseemme sopivia tutkimuksia kristillisestä työstä kehitysvammaisten parissa, ei löytynyt. Koemme kumpikin erittäin tärkeänä, että vastaisuudessa aiheeseen liittyviä tutkimuksia tehtäisiin.

Opinnäytetyötä tehdessämme opimme, kuinka tärkeää on aloittaa tiedon hankinta ja työskentely mahdollisimman varhain, jotta lopputulos olisi mahdollisimman hyvä. Varsinkin teoriatiedon monipuolinen hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta työn saisi ankkuroitua mahdollisimman tukevasti jo olemassa olevaan tietoon. Mahdollisimman tukeva ankkurointi mahdollistaa työn säilyvyyden ja käytettävyyden pitkälle tulevaisuuteen. Täten on enemmän kuin suotavaa, että työn aihe nousee teoriatiedosta. Ihannetilanne olisi, jos tehtävä työ pohjaisi työelämälähtöiseen tarpeeseen, vahvaan teoriapohjaan ja tekijän innostukseen aihetta kohtaan.

Toimintapaketin suunnittelu ja työstäminen opetti meitä käyttämään elämyspedagogiikkaa ja toimintakokemusmenetelmiä hyödyksi nuorten, tässä tapauksessa kehitysvammaisten nuorten, parissa. Olemme varmoja siitä, että tulemme käyttämään kumpaakin menetelmää tulevissa työtehtävissämme. Toimintapaketin suunnittelussa koimme erityisen mielisaksi kymmenen käskyn käsittelemisen. Oli erittäin antoisaa avata kymmenen käskyn henkeä muun muassa katekismusta apuna käyttäen. Liian usein kymmenen käskyn tarkastelu jää pintapuoliseksi, ja käskyjen varsinainen syvällisyys jää pimentoon. Tätä pintaa syvempää ymmärrystä halusimme valottaa Vaalijalan nuorille konkretian ja arkipäivän elämän kautta.

Toimintapakettia työstäessämme meille olisi ollut paljon hyötyä, jos olisimme vierailleet useammin kuin kerran nuortenillassa. Täten olisimme oppineet ymmärtämään paremmin nuortenillan luonnetta ja siihen osallistuvia nuoria. Osittain aikataulullisista syistä ja epävarmuudesta opinnäytetyön lopullista aihetta kohtaan vierailumme nuortenilloissa jäivät vähäisiksi. Ihanteellista olisi ollut, jos olisimme voineet vierailulla illoissa säännöllisesti esimerkiksi puolen vuoden ajan, jolloin nuoret olisivat tottuneet meihin siinä määrin, että olisimme saaneet illoista mahdollisimman realistisen kuvan. Tämän työn osalta käsityksemme nuortenilloista perustui täysin nuortenillan vetäjien kanssa

pidettyihin palavereihin, sähköpostiviestiin ja yhden vierailukerran tuomaan informaatioon.

Olemme saaneet Vaalijalan kuntoutuskeskuksen nuortenilta-toiminnasta vastaavalta työntekijältä hyvää palautetta toimintapaketin toimivuudesta. Täten uskallamme tarjota ja suositella pakettia rohkeasti myös muille tahoille. Tarkoituksenamme on tarjota toimintapakettia ainakin Kehitysvammaliitolle, sekä muille Suomen kehitysvammaistyön papeille ja mahdollisesti myös kuntien erikoisnuorisotyöntekijöille. Toimintapaketimme on erittäin helposti muokattavissa erilaisten ryhmien käyttöön, jopa maallisen työn alueella. Työmme soveltuu myös käytettäväksi esimerkiksi varhaisnuorisotyössä, sekä siitä saa paljon käyttökelpoisia ajatuksia vanhemmistakin osallistujista koostuvien ryhmien toimintaan.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko & Pikkarainen, Jyrki 1994. R.Syke - Toimintakokemus-menetelmät. Helsinki: Nuorisokasvatussäätiö.
- Aalto, Mikko 1998. Seikkailuelämykset. Ryttylä: My Generation Ky.
- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tampere: My Generation Oy.
- Ahti, Risto 2008. Ne kymmenen käskyä. Tampere: Sanasato.
- Augustinus, Aurelius 1982. Henki ja kirjain. Helsinki: SLEY-Kirjat.
- Brommer, Gerald 1994. Collage techniques - a guide for artists and illustrators. New York: Watson guptill publications.
- DynaVox Mayer-Johnson 2009. Picture Communication Symbols (PCS). Viitattu 15.10.2009. <http://www.mayer-johnson.com/education/symbols/pcs/>.
- Eräkaiku Ry i.a. Historiaa. Viitattu 12.11.2009. <http://www.erakaiku.net/html/index.php?action=5&page=2>.
- Heikkilä, Marianne 2001. 10 Käskyä naiselle selitettynä. Helsinki: Kirjapaja.
- Heiskanen, Pekka i.a.. Ihminen leikkii Jumalaa: yksilökeskeisyys ja itsekeskeisyys aikamme virtauksina. Viitattu 13.10.2009. <http://www.ihmiseksi.com/tekstit/invide.htm>
- Huhta, Ilkka & Sillanpää, Niina 2007. Vaalijala – Sata vuotta arvoja ja kokemusta. Pieksämäki: Vaalijalan kuntayhtymä.
- Karppinen, Seppo J.A. 2007, Elämäyksestä kokemukseen ja oppimiseen. Teoksessa Karppinen Seppo J.A. & Timo Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä – Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Kaski, Markus, Manninen, Anja, Mölsä, Pekka & Pihko, Helena 2001. Kehitysvammaisuus. Helsinki: Wsoy.
- Koistinen, Olavi 2009. Jatkuva kiire ja muutokset rassaavat yhä useampaa työntekijää. Viitattu 15.10.2009. <http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Jatkuva+kiire+ja+muutokset+rassaavat+yhä+useampaa+työntekijää/1135245275512>
- Kokkonen, Jarmo i.a. Seksuaalikasvatus rippikoulussa. Viitattu 11.10.2009. http://www.ohjaaja.net/painopiste/docs/seksuaalikasvatus_rippikoulussa.doc

- Kuula, Kari 2004. Hyvä, paha ja synty. Helsinki: Kirjapaja.
- Luther, Martti i.a.. Käsikirja - Vähäkatekismus tavallisille papeille ja saarnaajille. Viitattu: 12.10.2009. <http://www.evl.fi/tunnustuskirjat/vahakatekismus.html>
- Marila, Antti & Antikainen, Eija i.a. Elämypedagogiikka luontoliikunnassa ala-asteen näkökulmasta. Viitattu 16.10.2009.
http://www.edu.joensuu.fi/naturesports/Kurssin_tavoitteet/Page10322/body_page10322.htm
- Martin, Andrew, Leberman, Sarah & Neill, James 2002. Dramaturgy as a method for Experiential Program Design. *The Journal of Experiential Education*. 25 (1) 196.
- Nyyti RY 2009. Itsetunto. Viitattu 13.10.2009.
http://www.nyyti.fi/linkit_ja_artikkelit/artikkelit/itsetunto.htm
- Ojapelto, Ari 2004. Ahneudesta on tullut aikamme uskonto. Viitattu 2.10.2009.
<http://ariojapelto.blogspot.com/2009/05/ahneudesta-on-tullut-aikamme-uskonto.html>
- Pitkänen, Martti 2001. 10 Käskyä miehelle selitettynä. Helsinki: Kirjapaja.
- Saalasti, Jasu 2007. Ryhmähenkeä toimintakokemusmenetelmillä. Viitattu 10.08.2009.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=70404&lan=FI>
- Salomäki, Jukka 1998. X.ON –projektin vastaanotto – Tutkimus X.ON –projektin vastaanotosta Raahessa ja Kiteellä. Helsinki: Nuorisokasvatussäätiö.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko 1999. Katekismus. Helsinki: Edita.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.a. Kirkon kehitysvammatyö. Viitattu 21.10.2009. <http://www.evl.fi/kkh/to/kdy/kehvammaty.html>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.b. Oppi ja etiikka. Viitattu 16.11.2009
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/DBA1F98474615242C225703C00413C39?openDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.c. Mitä rippikoulussa opetetaan? Viitattu 16.11.2009.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/9C3BD74CED7429ADC2257027002A422C?OpenDocument&lang=FI>
- Tahkokallio, Keijo 2001. Kotipesän lämpöä etsimässä - Kirja vanhemmuudesta, rakkaudesta ja rajoista. Juva: WS Bookwell Oy.
- Telemäki, Matti 1998. Kurt Hahn ja elämypedagogiikka, Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Elämän seikkailu. Jyväskylä: Atena.

Vaalijalan kuntayhtymä i.a. Tervetuloa Vaalijalan kotisivuille! Viitattu 11.11.2009.

http://www.vaalijala.fi/index.asp?menu_id=229.

Yli-Pohja, Lauri 2004. Narsismi - itsetunto. Viitattu 13.10.2009.

<http://www.yths.fi/netcomm/default.asp?strLAN=FI>

LIITTEET

LIITE 1: Toimintapaketti

MINÄ osana yhteisöä

toimintapaketti omana itsenä kasvamiseen

Sisällys

Ennen toiminnan aloittamista tehtävät valmistelut.....	3
Toimintakerta 1 - Minä ja materia.....	5
Toimintakerta 2 - Minä ja lepo	7
Toimintakerta 3 - Minä ja lähimmäiseni.....	9
Toimintakerta 4 - Minä ja seurustelu	11
Toimintakerta 5 - Minä ja lähimmäisestä välittäminen.....	13
Toimintakerta 6 - Minä omana itsenäni	15

Ennen toiminnan aloittamista tehtävät valmistelut

Toimintapaketin tausta:

Toimintapaketin ajatuksena on auttaa osallistujia kasvamaan suhteessa lähimmäisiinsä, sekä omaan itseensä. Toimintapaketti perustuu kymmenen käskyn teemoihin, mutta toiminnan kannalta niiden mainitseminen tai analysointi ei ole tarpeellista.

Kollaasin pohja:

Kollaasiin on tarkoituksena kerätä asioita jokaisen toimintakerran jälkeen. Kollaasin pohjan on tarkoitus olla kaupunki tai kylä, joka kuvastaa toimintakertojen päätteeksi osallistujia, heidän elämää, toiveita ja tavoitteita.

Pohja voidaan maalata seinään, tai jos sen on oltava liikuteltava, se voidaan maalata kovalevyille tai vanerille. Toiminnan kannalta on tärkeää, että kollaasin kylästä löytyy kioski, musiikkitalo, sekä muita taloja osallistujien kodeiksi. Jos pohja tehdään kovalevyille tai vanerille on suositeltavaa tehdä siihen listat tai piilolistat. Listat antavat levyille jäykkyyttä ja suojaavat sen reunoja kuljetusvaurioilta.

Kuvakortit:

Kortteja on kahta kategoriaa; ostamattomia ja ostettavia. Kortteja voi tehdä tietenkin tarvittaessa lisää tai vaihtaa niitä osallistujaryhmälle sopivammaksi! Korttien päivittäminen on tarkoituksenmukaista myös jos osallistujien käytössä ovat pcs-kuvat.

Ennen toimintakertoja:

Ennen jokaista toimintakertaa ohjaajan on perehdyttävä riittävästi tulevaan toimintaan. Ohjaajan on hyvä miettiä ennen toimintaa, miten syvälle käsiteltävään teemaan hän on valmis menemään. Monet toiminnan aikana käsiteltävät teemat tarvitsevat huolelliseen käsittelyyn huomattavasti enemmän aikaa kuin toimintaan on varattu. Toiminnan tarkoituksena on raapaista teemojen pintaa ja herättää ajatuksia.

Toimintaan varattava aika:

Toimintakertoihin ei ole suositeltavaa aikaa. Jokainen toimintakerta on suunniteltu tarkoituksella melko väljäksi. Yksittäisen toimintakerran pitäminen pitäisi onnistua noin 45 minuutissa, mutta jos on mahdollista, aikaa voi käyttää myös huomattavasti enemmän. Ajasta noin 10 minuuttia on varattu alustamiselle ja toiminnan selittämiseksi, noin 15 minuuttia varsinaiselle toiminnalle ja noin 20 minuuttia toiminnan purku keskusteluun.

Toimintakerta 1 - Minä ja materia

Tarvikkeet:

Kuvakortit
Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Nykyajan yhteiskunta on huomattavan materialistinen. Kuitenkin monet tärkeät asiat ovat sellaisia mitä ei voi rahalla ostaa. Toimintakerran tavoitteena on herättää keskustelua ja ajatuksia siitä millaisia ovat elämän tärkeät asiat. Harjoituksen aikana jokainen osallistuja valitsee kaksi korttia, toinen on ostettava asia ja toinen on ostamaton.

Tausta:

Toimintakerran taustalla ovat ensimmäinen ja seitsemäs käsky:

1. Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.
7. Älä varasta.

Toimintakertaan on yhdistetty teemaksi ostamattomat ja ostettavat asiat, sekä se, mikä on oikeasti tärkeää.

Alustus:

Esitellään kollaasin pohja ja ajatus. Tässä vaiheessa jokainen voi valita itselleen "kodin" kollaasista. Vaihtoehtoisesti valinnan voi tehdä vasta viimeisellä toimintakerralla. Levitetään "ostettavat" ja "ostamattomat" kortit selvästi erilleen (esim. kahdelle eri pöydälle). Ohjaaja ohjeistaa osallistujat toiminnan kulusta.

Toiminta:

Jokainen osallistuja tulee vuorollaan ja valitsee molemmista kategorioista yhden kortin, jonka kokee itselleen mieleiseksi, tärkeäksi tai tarpeelliseksi. Tässä vaiheessa ohjaajan on hyvä olla valitsijan tukena. Valittuaan kortit osallistuja menee takaisin omalle paikalleen odottamaan, että jokainen on saanut valita kortit.

Purku:

Kun jokaisella osallistujalla on kortit, voi jokainen vuorollaan kertoa miksi tahtoi valita juuri nämä kortit. Kun jokainen on saanut kertoa omista korteistaan, kiinnitetään "ostettavat" kortit kollaasin kioskin läheisyyteen, kioskissa myytäväiksi tuotteiksi. "Ostamattomat" kortit kiinnitetään kollaasin taivaalle, että näitä asioita olisi kollaasin kaupungissa. Toiminnan jälkeen voidaan keskustella siitä mikä elämässä on tärkeää tai jopa tärkeintä.

Toimintakerta 2 - Minä ja lepo

Tarvikkeet:

Äänentoisto väline
Rauhallista musiikkia
Paperia
Kyniä
Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Hektisen elämän ja kiireen keskellä on hyvä välillä antaa aikaa itselleen. Harjoituksen tarkoitus on antaa osallistujille keinoja ja välineitä itsensä rentouttamiseen myös kotona.

Harjoituksen aikana osallistujat piirtävät rauhallisen musiikin soidessa paikan, jossa on hyvä olla.

Tausta:

Toimintakerran taustalla ovat toinen ja kolmas käsky:

2. Älä käytä väärin Herran sinun Jumalasi nimeä.
3. Pyhitä lepopäivä.

Teemana toiminnassa on lepo ja sen tärkeys. Keho ja mieli tarvitsevat kiireisen elämän keskellä myös riittävästi lepoa.

Alustus:

Ohjeistetaan osallistujat toimintakertaa varten. Tärkeää on painottaa sitä, että jokaiselle osallistujalle annetaan oma rauha toiminnan aikana. Jaetaan osallistujille paperi ja kyniä. Jokaisen osallistujan on myös hyvä ottaa rauhallinen paikka, ettei kaverin häiritsemiseen tule liian suurta kiusausta.

Toiminta:

Ohjaaja laittaa rauhallista, mutta ei unettavaa musiikkia soimaan. Musiikin soimessa osallistujat piirtävät paperille paikan jossa olisi juuri nyt hyvä/mukava olla.

Purku:

Osallistujat voivat vuorollaan esitellä omaa taideteostaan. Halutessaan osallistuja voi kertoa miksi piirsi juuri tämän paikan. Harjoituksen jälkeen olisi hyvä puhua siitä, miten jokaisella on tärkeää olla jokin keino, miten rentouttaa itseään. Lopuksi osallistujat kiinnittävät oman taideteoksensa kollaasin reunaan.

Toimintakerta 3 - Minä ja lähimmäiseni

Tarvikkeet:

Paperia

Kyniä

Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Nuorten itsetunto on huolestuttavan usein huono. He myös saattavat ajatella, ettei kukaan välitä hänestä. Harjoituksen tarkoituksena on selkiyttää osallistujille kuvaa siitä, että hän on tärkeä ja hänestä välitetään. Toiminnan aikana jokainen osallistuja piirtää kuvan kahdesta hänelle tärkeästä henkilöstä.

Tausta:

Toimintakerran taustalla ovat neljäs ja viiden käsky:

4. Kunnioita isääsi ja äitiäsi.

5. Älä tapa.

Toimintakerran teemana on lähimmäisen rakkaus. Vaikka toisinaan jokainen tuntee olonsa yksinäiseksi, on hänellä varmasti aina ihmisiä jotka välittävät ja rakastavat.

Alustus:

Aluksi ohjaaja täsmentää, miten sanan lähimmäinen voi ymmärtää. Lyhyesti lähimmäinen on ihminen, joka tahtoo sinun parasta. Esim. vanhemmat, ystävät, sisarukset, sukulaiset, hoitajat, ohjaajat, tms.

Toiminta:

Osallistujat piirtävät kaksi erillistä kuvaa lähimmäisistä ihmisistä. Piirtämisen aikana ohjaajan on oltava tarkkana, jos jokin osallistujista menee lukkoon tai uskoo, ettei hänellä ole lähimmäisiä.

Purku:

Vuorollaan jokainen osallistuja kertoo, kenet ja miksi piirsi, sekä kiinnittää kuvat kollaasiin mieleiseensä kohtaan. Toiminnan jälkeen keskustelun aiheena voi olla ystävien ja lähimmäisten tärkeys. Keskustelua voi johdatella sellaiseen suuntaan, että ystävyys on kaksisuuntaista.

Toimintakerta 4 - Minä ja seurustelu

Tarvikkeet:

Laulun sanat
Laulun nuotit
Kyniä
Kitara / muu säestys väline
Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Kuten laulu sanoo "tuu mun vaimoksein"! Toimintakerran tarkoituksena on raapaista pintaa aiheesta seurustelu ja perhe. Aihe on sellainen joka varmasti jokaisella nuorella pyörii mielessä, joten tarkemmin tarkoituksena on antaa vaihtoehtoinen ja normaalimpi kuva median korostamalle kuvalle parisuhteesta. Toimintakerran aikana osallistujat saavat sanoittaa kappaleen "tuu mun vaimoksein" osittain uudelleen. Lopuksi laulun uusi ja vanha versio lauletaan.

Tausta:

Toimintakerran taustalla on kuudes käsky:

6. Älä tee aviorikosta.

Toimintakerran teemana on seurustelu ja perhe. Seurustelu ja siitä seuraava avioliitto ovat perinteisesti perheen perusta.

Alustus:

Koska teema on seurustelu/perhe, karkaa keskustelu helposti käsistä. Ennen toimintakertaa on ohjaajan hyvä päättää kuinka syvälle aiheeseen hän aikoo osallistujat päästää.

Ohjaaja kertoo, että tarkoituksena on täydentää laulun sanat, joihin on jostain syystä tullut aukkoja. Laulu saattaa olla osalle osallistujista tuttu, tällöin ohjataan osallistuja parantamaan tai nykyaikaistamaan laulun sanoja.

Toiminta:

Ohjaaja lukee sanoja, ja tyhjän kohdan tullessa, on tarkoituksena kysyä osallistujilta, mikä sana kohtaan sopisi. Jos on vaarana, että joku jää pimentoon voidaan sanoja "keksiä" jokainen osallistuja vuorollaan. Monessa kohdassa laulun kieli on sen verran vaikeaa, että on hyvä selittää, mitä sanoilla tarkoitetaan, ettei tule turhia väärinymmärryksiä.

Kun sanat ovat valmiit, lauletaan laulu "tuu mun vaimoksein" uusilla sanoilla.

Purku:

Jos osallistujien laulu-into on ollut edes kohtalainen, voidaan laulaa "tuu mun vaimoksein" myös oikeilla sanoilla. Vaihtoehtoisesti ohjaaja voi lausua sanat, verraten niitä samaan aikaan osallistujien sanoihin. Kun laulut on laulettu voidaan laulun uudistetut sanat kiinnittää kollaasin musiikkitalon yhteyteen. Toiminnan jälkeen on tarkoitus ohjata keskustelu aiheeseen perhe ja tai seurustelu. Keskustelun aikana ohjaajalta vaaditaan tarkkana olemista, ettei aihe karkaa käsistä ja luo osallistujille vääriä mielikuvia.

Toimintakerta 5 - Minä ja lähimmäisestä välittäminen

Tarvikkeet:

- Kortit
- Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Nyky-yhteiskunnassa keskitytään huomattavan paljon omaan itseen. Toimintakerran tavoitteena on ainakin teoriassa antaa jotain kaverille ja muistuttaa, että aina antaminen ei tarkoita luopumista. Toimintakerran aikana jokainen osallistuja antaa kortin toiselle osallistujalle, mutta myös saa itse kortin.

Tausta:

Toimintakerran taustalla ovat kahdeksas ja yhdeksäs käsky:

8. Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.
9. Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.

Teema toimintakerran taustalla on minä suhteessa muihin sekä lähimmäisen puolustaminen ja auttaminen. Jokaisen on suojeltava lähimmäistään, vaikka se tarkoittaisi luopumista omista asioista.

Alustus:

Ennen toimintaa kortit on hyvä levittää valmiiksi pöydälle. Toiminnan alussa ohjeistetaan osallistujat siihen, että pian jokaisen pitäisi valita yksi kortti vieressä istuvalle. Ohjaaja voi painottaa, että asiaa kannattaa myös miettiä syvemmin, eikä valita ensimmäistä korttia mihin huomion kiinnittää.

Toiminta:

Vuorollaan jokainen osallistuja valitsee vieressä istuvalle yhden kortin, jonka kokee vieressä istujan tarvitsevan. Samalla kun kortti annetaan, voidaan sen valintaa perustella lyhyesti. "Tahdon antaa sinulle tämän asian, koska..".

Purku:

Kun jokaisella on kortti voidaan ostettavat kortit liimata kollaasin kauppaan myytäväksi kaupungissa myytäväksi asioiksi ja ostamattomat kortit kollaasin taivaalle asioiksi, joista kylässä ei ole pulaa. Toiminnan tavoitteena on herättää keskustelua aiheesta antaminen ja luopuminen.

Toimintakerta 6 - Minä omana itsenäni

Tarvikkeet:

Paperia

Kyniä

Kollaasi

Toiminnan tavoite:

Huono itsetunto ja epävarmuus itsestä ei ole harvinaista nuorten joukossa. Toimintakerran tavoitteena on parantaa osallistujien itsetuntoa ja kuvaa itsestä. Toimintakerran aikana nuori piirtää kuvan itsestään ja kirjoittaa kuvaan 2 hyvää piirrettä tai ominaisuutta itsestään. Lopuksi osallistujat voivat sijoittaa itsensä kollaasin kaupunkiin.

Tausta:

Toimintakerran taustalla on kymmenes käsky:

10. Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu.

Toimintakerran teemana on jokaisen yksilön tärkeys. Jokaisen elämällä on tarkoitus ja tehtävä, joka toteutuu niissä oloissa joissa elämme.

Alustus:

Ohjaaja kertoo toiminnan kulun ja jakaa jokaiselle paperin. Tarkoituksena on omia taiteilijan lahjojaan käyttäen piirtää oma kuva, sekä kirjoittaa itsestään kaksi positiivista asiaa kuvan yhteyteen.

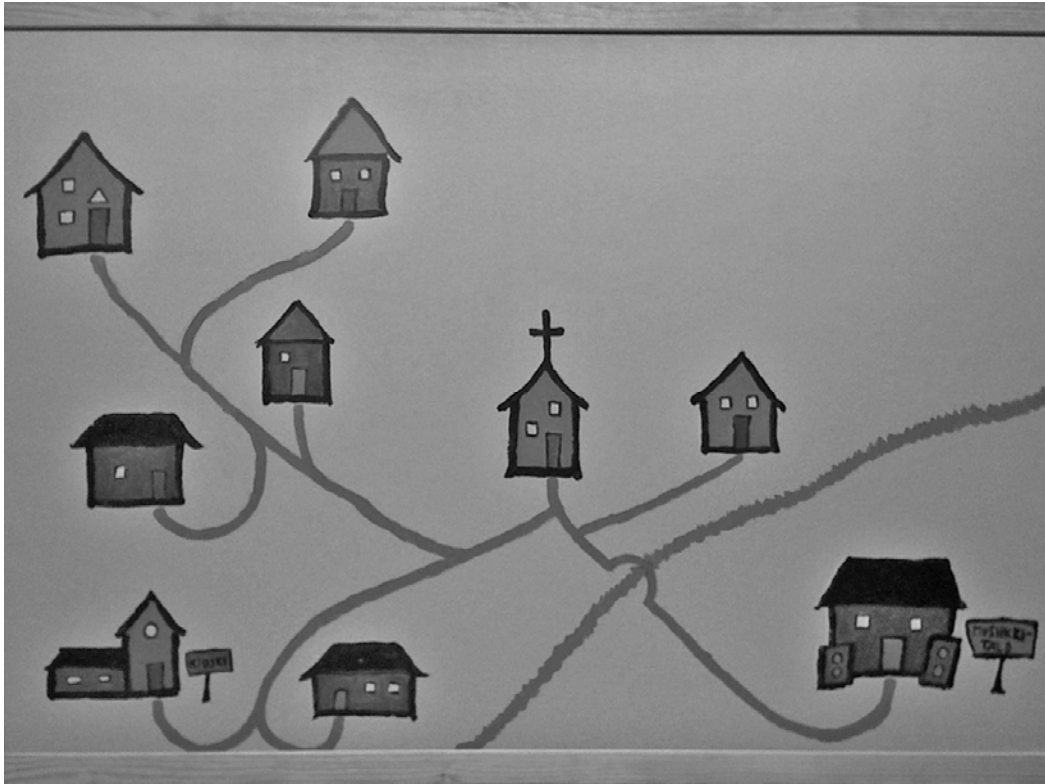
Toiminta:

Jokainen osallistuja piirtää omankuvan, sekä kirjoittaa itsestään kaksi positiivista piirrettä tai ominaisuutta kuvan yhteyteen. Ohjaajan kannattaa olla tarkkana, koska toisinaan positiivisten piirteiden keksiminen ei välttämättä ole osallistujille helppoa. Jos osallistuja ei keksi positiivista itsestään, kannattaa hänen ensin kysyä sitä esimerkiksi kaverilta.

Purku:

Kun jokainen on valmis voi hän esitellä oman kuvansa, sekä kertoa positiiviset piirteensä ja lopuksi kiinnittää oman kuvansa kollaasiin. Jos osallistujat eivät ole valinneet vielä omaa asuntoa tai paikkaa kollaasiin kylässä, voi jokainen tässä vaiheessa valita itselleen "kodin". Toiminnan jälkeen on hyvä keskustella siitä, miten jokainen on tärkeä ja hyvä juuri sellaisena kuin hän on. Unohtamatta kuitenkaan sitä, miten jokainen muuttuu ja kehittää itseään elämän kuluessa.

LIITE 2: Kuva kollaasipohjasta (kuva muutettu mustavalkoiseksi)

LIITE 3: Kuvakortit ostettavista asioista (muutettu mustavalkoisiksi)

 STE-RE-OT	 TV	 AU-TO	 TA-LO
 SUK-LAA	 KEN-GÄT	 MAT-KA	 SOH-VA

LIITE 4: Kuvakortit ostamattomista asioista (muutettu mustavalkoisiksi)

 <p>TER-VE-YS</p>	 <p>LUON-TO</p>	 <p>PER-HE</p>	 <p>YS-TÄ-VÄT</p>
 <p>US-KO</p>	 <p>IT-SE-NÄI-SYYS</p>	 <p>RUO-KA-HA-LU</p>	 <p>HY-VÄ U-NI</p>
 <p>RAU-HA</p>	 <p>RAK-KA-US</p>		

LIITE 5: ”Tuu mun vaimoksein” soinnutettuna

TUU MUN VAIMOKSEN

(c) Teppo Nuorva

Am

Sun silmäs aina mä muistan,

C

niin yltäin murheen puistan.

G

Kun illoin panen maate

F E7

on mielessäni aate:

Am

Minä sulle kihlat ostan

C

sinut vielä mä sylliin nostan

G7

Kun rakas niin olet sinä mulle.

F C

Minä sulle haastelen:

G Am

Tuu mun vaimoksein.

Am

Mökin paikan mä mettään raivaan

C

alle kaartuvan korkean taivaan,

G7

viereen veen, joka venhettä

G7

kantaa

F E7

jonka aurinko kuultaa rantaa.

Am

Koivun kaajan laijasta lehdon.

C

Siitä teen minä kiikkuvan kehdon.

G7
 Siinä lasta kun liekuttaapi,
 F C
 unen saapi pikkuinen.
 G Am
 Tuu mun vaimoksein.

F
 Olen minä sua kattellut niin
 C
 kirkkotietä kun astellut oot
 G Am
 yksinäs, allapäin.
 F
 Sinut sulkenut siunauksiin,
 C
 että Luojamme varjelis sun
 G Am
 elämäs etteenpäin.

Am
 En mä voi sulle onnea taata.
 C
 Enkä paljon luvata saata.
 G
 En voi kotia mä kultaa kantaa,
 F E7
 mutta parhaani koetan antaa.
 Am
 Kun mä nään miten liinasi liehuu,
 C
 minun rinnassa rakkaus riehuu.
 G7
 Sua ootan ja melkeinpä palvon
 F C
 yöni valvon aatellen:
 G Am
 Tuu mun vaimoksein.

LIITE 6: ”Tuu mun vaimoksein” täydennettävänä

TUU MUN VAIMOKSEIN

Sun _____ aina mä muistan, niin yltäin murheen puistan. Kun _____ panen maate on mielessäni _____: Minä sulle _____ ostan sinut vielä mä _____ nostan Kun rakas niin olet sinä mulle. Minä sulle haastelen: Tuu mun _____.

_____ paikan mä mettään raivaan alle kaartuvan korkean taivaan, viereen veen, joka _____ kantaa jonka aurinko kuultaa rantaa. _____ kaajan laijasta lehdon. Siitä teen minä kiikkuvan _____. Siinä _____ kun liekuttaa-pi, unen saapi pikkuinen. Tuu mun _____.

Olen minä sua _____ niin _____ kun astellut oot yksinäs, allapäin. Sinut sulkenut siunauksiin, että _____ varjelis sun elämäs etteenpäin.

En mä voi sulle _____ taata. Enkä paljon luvata saata. En voi kotia mä kultaa kantaa, mutta _____ koetan antaa. Kun mä nään miten _____ liehuu, minun _____ rakkaus riehuu. Sua ootan ja melkeinpä _____ yöni valvon aatellen: Tuu mun _____.

(c) Teppo Nuorva